

МОРСКИ ПРЕГЛЕД

ДВУСЕДМИЧНИКЪ ЗА МОРСКА ПРОХІТА И ОБНОРДА

Джководи редакционенъ комитетъ.

ДѢРЖАВА САМО СЪ АРМИЯ
ИМА ЕДИНЪ ЮМРУКЪ
ДѢРЖАВА СЪ АРМИЯ
И ФЛОТЪ - ГИ ИМА ДВА!

Година I.

Варна, 15 ноември 1934 год.

Брой 4.

21 XI 1934

Въ Вратча подъ джководството на директора на слѣтните гимназии г. В. Атанасовъ е започналъ да излиза ученическия вестникъ „Националенъ Подемъ“. Още първиятъ брой е излѣзъ съ позивъ за откриване подписка за единъ воененъ корабъ „Бѣло море“.

Въ тия времена на голѣма незаинтересованостъ къмъ

морските въпроси, такава инициатива показва, че не на всѣкїде въ България идеята за морето е чужда. Въ интелегентнитѣ народни срѣди тази идея си пробива путь и крепне въ народното съзнание.

Може би малкитѣ български морелюбци не ще събератъ цѣлата сума нуждна за закупване бѣломорския кръс-

тосвачъ, но тѣ ще изградятъ съ възторжения пламъкъ на младите си сърца, съзнанието на Морска България, която най-после ще разбере, че върху моретата тя има сѫщите права, каквито ги има цѣлъ свѣтъ.

Дерзайте млади родолюбци, вие градите истинското величие на България.

Похвална инициатива.

На 21. ноември се изпълва годишнината на славната атака на нашите торпедоносци срещу турския флотъ предъ Калиакра. Една дата, която е колкото свѣтла, толкова и поучителна за насъ българитѣ.

Свѣтла е тази дата, затова, защото малкиятъ ни флотъ подцененъ и непризнатъ, като способно за война оръжие, да-де единъ примѣръ на съзна-телно и пълно съ горещъ патриотизъмъ дѣло на българския войнъ, който и на море се оказа възторженъ боецъ, какъвто бѣ и на сушата, кѫдето често недостигътъ въ материалнитѣ срѣдства се попълваше съ духъ и високо нравствено напрежение.

Свѣтла е още тази дата и съ това, че въ него денъ се заложи традицията за победи-тѣ и на море и основата за българското морско величие.

Бѫдещата генерация на нашия флотъ има върху какво да се опрѣ, за дасе развива и да черпи вдѣхновение за по славни постижения и за по голѣми победи.

Когато българскиятъ морякъ потърси опора и се огледа въ миналото, предъ него е изпѣкне съ величаво сияние отъ подвигътъ на четирите хъмки български корабчета, нанасящи въ тѣмната ноемврийска нощъ първата морска победа на България.

Поучителна е пѣкъ тая дата затова, защото съ нея се подчертава голѣмото значение на морската сила даже въ такава една сухоземна война, каквато бѣше балканската.

Може би, не всички чувствуваха значението и влиянието на морските сили, докато победоносните ходъ на българската армия не спрѣ предъ

Чаталджа, когато се видя, че Турция разполага съ една продължителна съпротива, подхранвана отъ единствения свободенъ путь Цариградъ-Кюстенджа по море. Възможността да се сломи тоя новъ факторъ за водението на войната, бѣше да се скъса връзката на Турция съ нейните европейски приятели. А това бѣше възможно само съ флотъ, които трѣбваше да оспори свободното владение на морето отъ Турция.

Колкото и слабъ, въ сравнение съ труските морски сили да бѣше нашиятъ отрядъ отъ шестъ торпедоносца, той все пакъ бѣше активна боева сила по море, на която единствено можеше да се възложи задачата да скъса създалата се връзка между Кюстенджа и Цариградъ.

И тая своя задача нашия

флотъ изтълчи блъстяще. Слабите материалини взможности, не мудрят просторъ на действие, нодът юкото съзнание на дългъ потълни недостатъка въ материалните съдства и го издиши до степенъ на боева сила, която изнесе отбраната на бръговетъ наваждре въ морето, на мястото, където тръбаше да се реши правото на владението на морските съобщения.

Съ утвърдът и настойчи-

вост, борейки се повечето срещу препятствията, които му създаваше морето, отколкото неприятелът, нашият флотъ постави предъ големи затруднения съобщенията на Цариградъ, за охрана на които се бѣха заагажирали вече най добритъ турски военни кораби.

Най после, на 21. ноември презъ нощта, Турция бѣше поразена и на море и упорството ѝ бѣше разколебано.

Историческата роля на нашия флотъ бѣше изпълнена и на тая дата той освѣти право си да съществува, като опора на държавата ни.

Нека се помнятъ добре уроците на историята, за да не съжеляваме после, когато частъ на изпитанието дойде. Тръбва да престанемъ да мислимъ, че сме само сухоземна страна, докато морето мие още нашите бръгове.

ИЗЪ МИНАЛОТО НА ФЛОТА НИ ПРЕЗЪ СВѢТОВНАТА ВОЙНА.

Първи октомври 1915 г. ни завари съвършено неподгответи по вода за един стояща отбрана отъ къмъ морето. Нашите материалини съдства не успяха въ плаващи склове и заградни мини поставиха охраната на югъга по цѣлото му протежение. Божи ръже. Стоварването на единъ десантъ въ Варна отъ страни на русите не би срещало по-такъ никакво препятствие и бѣ въпреки на 2—3 дни. Не бихме имали нужда съдства да разрушимъ пристанищните съоръжения, за да не бъде използвано, когато при една благоприятна мирно време обстановка.

Във всичко на това предложение ще същността ясно, когато се припомни изявяването на руския флотъ на 27. октомври предъ Варна, за бомбардировката ѝ.

Рускиятъ флотъ се яви въ съставъ: 1 дреднотът, 3 броненосца, 2 кръстосвача, 14 изтребителя, 3 трални катери, 1 корабъ-работилница, и 3 водохърчила за разузнаване. Същутозът югърената поставяше б торпеденосца отъ по 100 т., 2 малки германски подводника, 2—24 см. оръдия, 200 заградни мини и 4 подводни торпедни тръби за изстрелине 45 см. торпеда.

При това съотношение, ако се бѣ наложила една борба, ясно е че тя щѣде да бѫде не за спасяването на Варна и крайбръжието, а за спасяване честта на България.

Върви на дълга си, моряците щѣха да погребатъ себе си и сънти съ малки торпеденосци въ морските води, съ пълно съзнание, че се даватъ въ жертва за бѫдещата морска сила на България.

Тоя духъ бѣше единствения оплотъ въ защита на нашите бръгове.

Следъ 27. октомври, като че интересът къмъ морската обсада се съживява, Дълго исканите мини пристигатъ. Постройва се хангъръ за водохърчила, управлявани и използвани въ начало отъ герман-

цитъ. Следъ 6 месеца се засилва и артилерията съ по 2 25 см. и 15 см. оръдия на югът, германски; подновяватъ се торпедета за торпедоносците и като че ли флотът за крепва. Нѣмците докарватъ една траляща партия отъ 6 моторни катера съ свои хора, които въ последствие предаватъ на българите.

Ще разгледамъ на кратко общата дейност на отдельните части, за да се преценятъ големите усилия и несъмнена полза отъ съществуването имъ.

Черноморски флотъ. Три месеца следъ започването на войната и идването на германски подводникъ въ Варна, отъ българските моряци се формира команда за подводно плаване. На 25. май 1916 год., подводника № 18, подъ българско знаме, български команденъ персоналъ и моряци, безъ ни единъ немецъ, излѣзе въ морето противъ неприятеля. На 19 октомври 1916 год. предъ Кюстенджа, на морска дълбочина отъ 15 метра, около самия бръгъ, подводникът атакува руския изтребител „Шестаковъ“, придружаванъ отъ два катера противъ подводници. При обстановка която изцѣло е въ полза на противника, българскиятъ подводникъ атакува, за да подчертава упорития и непоколебимъ български духъ, чрезъ който се създадоха великиятъ подвиги на нашата армия.

Подводникъ № 18, който германците ни дадоха, бѣше отъ най-старатъ и дълго употребяваниетъ. Машините му, твърги изхабени, се нуждаеха отъ гостоинъ ремонтъ. Въ български ръже той се постегна, въпреки липсата на специални ергенали и поизвестии работници. Изпълнявайки всичните изисквания, подводникът бѣше съществуващ и школа за нашите моряци.

До края на войната се подготвиха достатъчно хора, съ които би могло да се скомпилиратъ също два подводника. И тога всичко при труженитъ и неестествени усложн.

гато навсъкъде се срещаха пречки.

По същия начинъ се зароди и разви и морската авиация. Въ нѣколко месеца само, българските моряци — авиатори конкурираха вече своите учители — нѣмците, като атакуваха наравно съ тѣхъ неприятелските кораби въ Кюстенджа, Сулина и при ржавите на Дунава, съ по-долнокачествени и износени машини.

Въ минната война, недостатъкът на материалини съдства не попречи и тукъ да се получатъ отлични резултати.

Съ единъ старъ катеръ, останалъ отъ 1876 година, една по една се вадятъ хвърлените презъ балканската война мини, почистватъ се, поправятъ се наново и презъ 1914 год. бѣха готови да послужатъ още веднажъ. И това безъ нито една жертва. За незапознатия съ материалъ, това може би се струва обикновено нѣщо, обаче опитът и знанията на срѣденъ човѣкъ, е отхвърлилъ възможността на подобни работи. Въ другите държави, мини хвърлени въ морето не се вадятъ, а се унищожаватъ.

Но тукъ работата не спира. Презъ самата война тръбва да се чистятъ проходите отъ нахвърлените руски мини. Гребните лодки, старите катери, излизатъ на сцената и одухотворени съ нравствените високи качества на българския морякъ, вършатъ тежката и непосилена работа. Скъпи жертви се дадоха въ тоя безефектен трудъ. Надъ минните полета загинаха кап. лейт. Минковъ, кондукторъ Докузановъ и много още скромни и преданни на дълга си моряци — герои.

Предаването на 6 трални моторни катери отъ нѣмците бѣ цѣло тържество за българското морячество. Старите нѣмски катери изглеждатъ занасъ последната дума на техническо съвършенство и съ тѣхъ се вадятъ руските загралки мини, провѣряватъ се, почистватъ се, и на ново се пушатъ въ морето, вече като на-

ши. Колкото и невъроятно да е, това съ факти.

Торпедоносците носят непосилна служба на кръстосвачи, пилоти, тралици, влизат въ бой съ руски изтребители, произвеждат десант, поставят минни загради, ловят мини изъ морето за да увеличават боевитъ сръдства на отбраната.

Дунавският флотъ през време на войната указа неоценими заслуги на транспортната служба по Дунава. Всредъ грамедния хаосъ на разбириания, интереси и нужди, про карва се началото за вземане въ ръжетъ на държавата сръдства и използването имъ съобразно нуждите на войната и стопанството.

Бъломорска частъ. Ценното съдействие, което малкият морски части

оказаха за отбраната на България, свидетелствува за навременното организирение и турине начало на морска частъ въ Балто море. Обаче, пакъ линската на сръдства заславиха и тукъ флотъ да играе само спомагателна роля.

Само подробното изучаване действията на флота през последната война, може да даде ясна представа за гази ценна помощ, която оказа въ исичките почти области на военният действия.

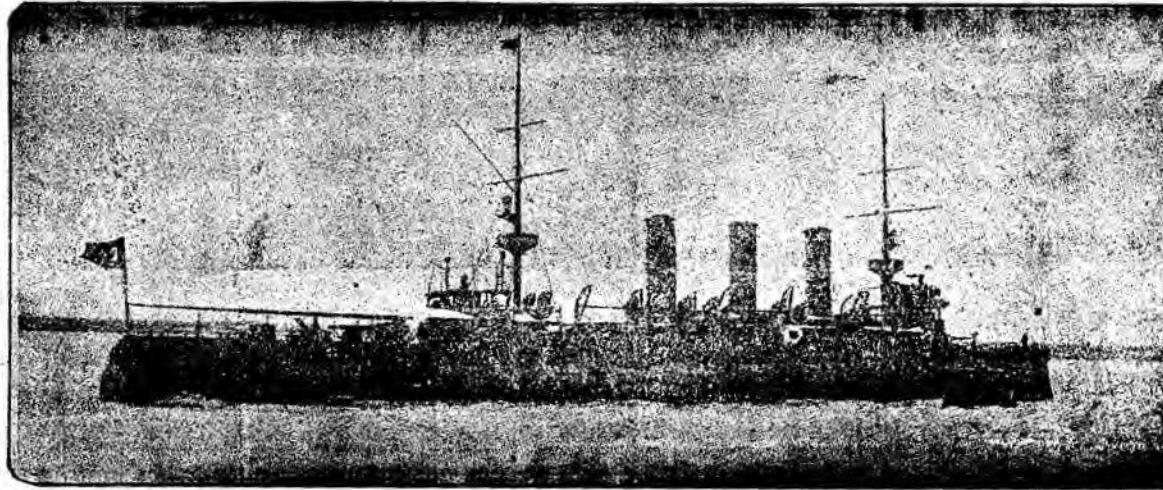
Трябва само дълбоко да се съжелява, че мисълта за създаване и развиването на флота е била малко проникнала въ държавното и военно съзнание. Сега, когато опитът е наложилъ едно по правилно схващане, перспектива-

та за флота е пакъ тъмна неизвестност; а тя е съ страхи последици за бъдещето. Повтарянето на миналите гръцки ще тури държавата ни при също по-тежки изпитания, когато нуждата на съжи да се спасимъ.

Презъ време на войната флота дати не създаде. Няма громки, побъди, които да ангажират и привокаватъ къмъ него общото внимание, обаче ако се внимне въ неясната дейност, съ удивление, ще се константира тя чудовищна работа изнесена на плеши на шепа хора, почнали и водили войната безъ материални сръдства и то само защото никога по-рано не се е помисляло за това.

Паспалиевъ.

Турски
кръстосвачъ
„Хамидие“
4,000 т. водо-
изместяване
най-модеренъ
турски воененъ
корабъ презъ
балканската
война.

Атакуванъ отъ
нашите тор-
педоносци на
21 ноември
1912 год.
„България“
съ торпедо.

Атаката на „Хамидие“.

На 20 ноември 1912 г. Ограйдъ отъ 4 наши торпедоносци въ строй върволица: „Лътчици“, „Смѣли“, „Храбри“ и „Дръзки“, подъкомандата на кап. II Р. Д. Добревъ, въ 9 ч. вечерът излезе въ крейсеруване.

Презъ деня съобщителната служба донесе, че въ Кюстенджа се товарятъ два турски транспорта „Акъденизъ“ и „Кара денизъ“ съ артилерийски припаси и ордия, предназначени за турска армия. Предъ Кюстенджа съ забелѣзани да крейсеруватъ турскиятъ кръстосвачи „Хамидие“, „Пейкишевекеъ“, изтребителъ типъ „Ядасжъръ Милетъ“ и торпедоносци типъ „Самсунъ“. Преподолагаше се, че транспорти ще бждатъ натоварени до вечеръта и следъ тръгването ще се насочатъ за Цариградъ.

Нашите торпедоносци имаха вече нѣколко срещи съ ромънските транспорти, които бѣха се турили въ услуга на Турция. Срещите биваха безрезултатни, защото ромънските транспорти, благодарение на бързия ходъ, успѣваха да избѣгатъ. При сегашното излизане, курсът на отряда се взе съ такава смѣтка, че очакващите паради да бждатъ

пресрещнати.

Следъ присичане на Калиакра, отряда продължи пътъ съ едно малко приспуштане на югъ.

По предварителни разчети, Н-къ отряда на българскиятъ торпедоносци, опредѣля мястото на възможната среща съ транспорти и взема курсъ на отряда ЮИ 60°.

Презъ нощта не се предполагаше среща съ военни кораби.

Въ 0:35 ч. при просвѣтяване на хоризонта, когато месецът излѣзе изъ облаците, на Ю. И. се откри силуeta на корабъ, — типъ „Хамидие“.

По сигнала на началникъ отряда, торпедоносците се хвърлятъ въ атака по предварително изработения планъ.

Лътчици пусна първи торпедо си, следъ което, Хамидие открива честъ артилерийски огнь и дава сигнална ракета.

Последователно торпедоносците „Смѣли“, „Строги“, и „Дръзки“ приближаватъ на торпеденъ изтръелъ и стрелятъ.

„Дръзки“ доближава последния на 80 м. и има попадение. Чува се

звривъ. Кръстосвача се накланя.

Въ това време нѣколко турски изтребителя се приближаватъ и се почва артилерийски бой между нашите торпедоносци и турскиятъ Артилерийски бой не е ефикасенъ. Нашите торпедоносци се изтъглатъ къмъ сборниятъ пунктъ, около Н-къ отряда, който е на торпедоносецъ Лътчици и е дигналъ на стожера си условния сигналъ.

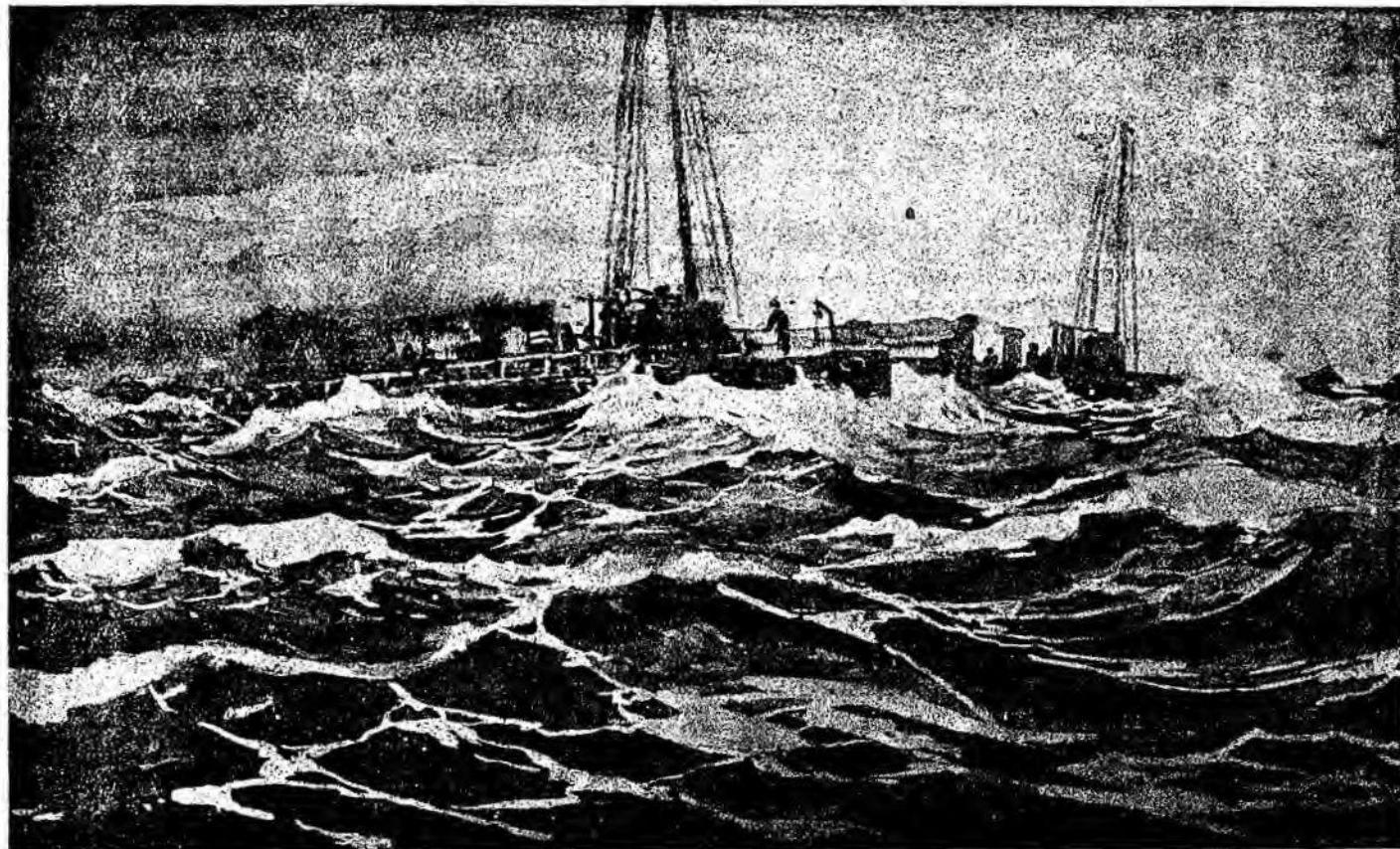
При събора, единъ отъ торпедоносците не се оказва на лице. Н-къ отряда прави нѣколко джги и назначва наново отряда къмъ предполагаемото място на турцитъ безъ „Смѣли“.

Обаче тъмнината пречи да се намериатъ турскиятъ кораби и на разсъмване отряда се връща въ Варна.

Предъ Варна торпедоносецъ „Смѣли“ се присъедини къмъ отряда. Въ боя му се заклинило кормилото и не е можалъ да се управлява. Излязълъ отъ строя следъ изстрела на торпедото.

Презъ тази мрачна ноемврийска нощъ, българския флотъ записа въ нашата история една щастлива и славна победа на море.

Г. К.

Отрядъ торпедоносци въ открито море.

НѢКОЛКО СТРАНИЦИ ОТЪ МОЯТА КНИЖКА ЗА ДОНЕСЕНИЯТА, КАТО КОМАНДИРЪ НА МОРСКАТА ВЪЗДУХОПЛАВАТЕЛНА СТАНЦИЯ.

Прелиствайки моите лични книжа и дневници отъ свѣтовната война, попадна ми една моя книжка за донесения, като командиръ на морската Въздухоплавателна станция въ Пейнирджикъ (при Варна). Въ нея сѫ записани само нѣколко откъслечни донесения, вѣроятно, когато съмъ замѣтвалъ временно титуляра на морската Въздухоплавателна станция — военния пилотъ-авиаторъ Лейтенантъ Ив. Михайловъ. Четова е така, лichi и отъ факта, че всичките донесения, съ изключение на последното, сѫ подписаны отъ мене: „за командиръ на морската Въздухоплавателна станция“.

Презъ това време, главно прѣзъ 917 година, бойната дейност на българската морска Въздухоплавателна станция бѣше много интензивна и резултатна. Тия интересни бойни действия на нашата първа морска Въздухоплавателна станция презъ 1917 г. отчасти сѫ изнесени вече въ нашия печатъ, а другата частъ — тепърва ще се изнесатъ.

Изложенитѣ по-долу нѣколко откъслечни донесения, представляватъ единъ приносъ за бойната история на нашата бивша морска авиация. Тѣ до известна степень ще попълнятъ общата картина на морско-въздушнитѣ ни действия презъ време на свѣтовната война.

21. VI. 1917 год. Водохвърчило № 861, съ обслуга подофицеритѣ — летецъ Панчевъ и наблюдатель Джигаловъ, излетѣ отъ Варна въ 5 ч. и 20 м. и кацна въ 7 ч. и 55 м. въ германската Водохвърчилна станция Дунги. Сѫщиятъ денъ въ 9 ч. водохвърчилото № 861 излетѣ отъ Дунги и атакува неприятелската Водохвърчилна станция въ Сулина съ 6 бомби отъ по 10 кгр. На 8 морски мили южно отъ Сулина, на височина 1600—1800 метра, сѫ забелязани 3 руски хвърчачи лодки съ курсъ югъ. Въ пристанището на Сулина сѫ забелязани: 1 броненосецъ, 1 кръстосвачъ, 1 мониторъ, 2 търговски парахода и множество вѣтроходи. Предъ пристанището стоятъ на котва — единъ контър-торпедоносецъ и 1 търговски параходъ. Атакувашето хвърчило въ 12 ч. се завърна благополучно въ Дунги.

24. VII. 1917 год. Водохвърчило № 861, съ обслуга подофицеритѣ — летецъ Панчевъ и наблюдатель Джигаловъ, излетѣ въ 9 ч. 20 м. отъ германската Водохвърчилна станция Дунги, атакува гр. Вилковъ съ 6 бомби отъ по 10 кгр. и се завърна благополучно въ 13 часа, въпрѣки силния противохвърчиленъ огнь.

25. VII. 1917 год. Тази сутринъ, при германското въздушно напад-

дение надъ Сулина взе участие и българското водохвърчило съ обслуга подофицеритѣ — летецъ Панчевъ и наблюдатель Власевъ. Водохвърчилото се завърна незасегнато отъ неприятелския противохвърчиленъ огнь.

6. II. 1917 год. Днесъ въ 8 часа, водохвърчилото № 861 съ обслуга подофицеритѣ — летецъ Мадчевъ и наблюдатель Хранковъ, придружено отъ още 5 германски хвърчила, атакува успѣшно съ бомби, намиращите се въ Килийския рѣжавъ на Дунава, шлепове.

Въ 18 ч. водохвърчилото № 861 се завърна благополучно въ Въздухоплавателната станция Пейнирджикъ. Реляция за нападението ще представя допълнително съ рапортъ.

31. X. 1917 год. Въ 11 ч. и 10 м. получихъ съобщение отъ Началника на германската Въздухоплавателна станция, че въ 9 часа и 30 м. приносъ Инада сѫ били атакувани отъ германските водохвърчила № 860 и № 885 два руски контър-торпедоносеца отъ типа „Бистрий“. Понеже последното германско водохвърчило № 885 не бѣше се завърнало въ Варна, въ 11 ч. и 15 м. по тревога изпратихъ нашите водохвърчила № 861 и № 529 да го търсятъ и при нужда да му дадатъ помощъ. Въ 12 ч. и 10 м. нашите водохвърчила № 861 и № 529 се завърнаха и доне-

сога, че пресрещнали германското водохвърчило № 885 да се връща въ базата си,

Въ 13 ч. и 55 м. изпратихъ водохвърчилото № 529 заедно съ едно германско водохвърчило въ залива на Инада за да установятъ точно какво е тамъ. Дветѣ хвърчила предполагамъ да се завърнатъ тази вечеръ.

Въ 15 ч. и 15 м' ще изпратя сѫшо въ залива на Инада водохвърчилото № 861, придвижено отъ друго германско хвърчило. Тия две хвърчила ще принощуватъ тамъ (въ залива Инада) за да предотвратятъ едно вторично нападение през нощта отъ страна на руски тѣ контръ-торпедоносци, тѣ като понастоящемъ въ пристанището на Инада се намиратъ 3 турски парахода. Хвърчилата ще се завърнатъ въ Варна на 1. XI. т. г. сутринната.

Днесъ руски тѣ контръ-торпедоносци сѫ потопили съ артилерийски огнь въ залива на Инада единъ малъкъ турски торпедоносецъ и сѫ запалили командния мостъ, на единъ

отъ намиращитѣ се тамъ 3 турски търговски кораба.

31. X. 1917 год. Изпратенитѣ отъ Варна въ 13 ч. и 55 м. две хвърчила за разузнаване въ залива на Инада (българското водохвърчило № 529 съ съслуга подсфицерите:— летецъ Панчевъ и наблюдатъ Ст. Власевъ и германското водохвърчило № 860) сѫ пристигнали и слѣзли въ залива въ 15 ч. и 25 м. Въ залива на Инада сѫ стояли на котва 3 турски търговски кораба и 4 вѣтрохода. Две миночистачни лодки излизали въ миночистачна операция. Друго нищо особенно.

Дветѣ хвърчила (№ 526 и 860) излетѣха отъ залива на Инада въ 15 ч. и 40 м. и пристигнаха въ Варна въ 17 ч. и 20 минути.

Въ 16 ч. 20 м., въ квадратъ 61, сѫ срещнали нашитѣ хвърчила отиващи на югъ — въ Инада (хвърчилата, които изпратихъ въ 15 ч. и 15 м. за да принощуватъ и охраняватъ тази нощ залива Инада).

За тази нощ варненската германска Водохвърчилна станция и

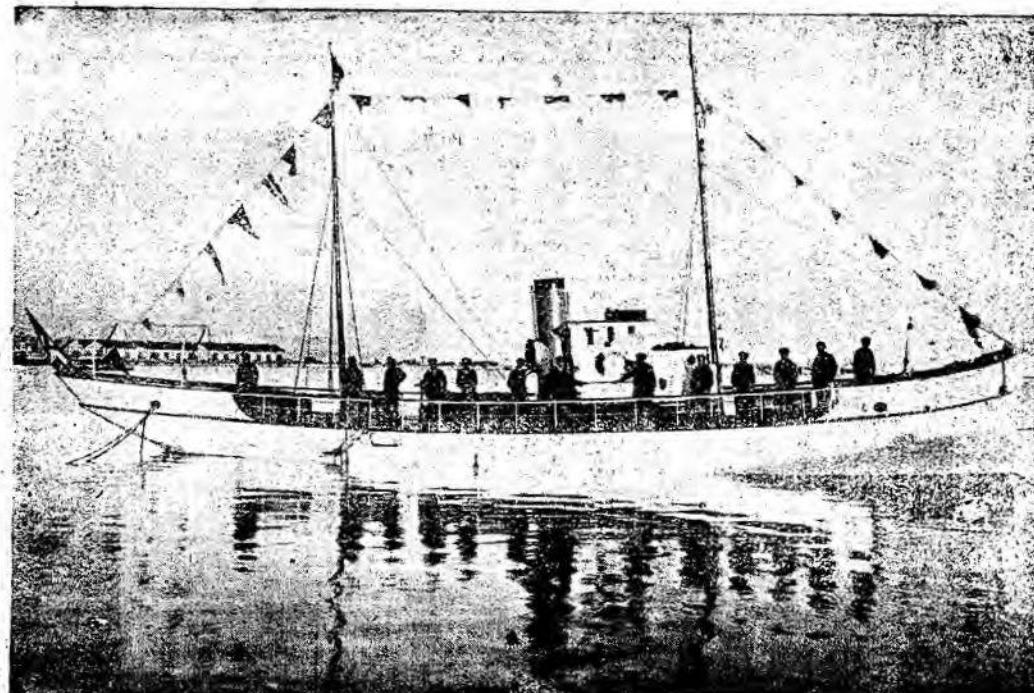
българската Водохвърчилна станция въ Пейнирджикъ ще бѫдатъ усилены съ хвърчила отъ кюстендженската германска Водохвърчилна станция.

Завърналото се отъ разузнаване въ Инада наше водохвърчило № 529 е попълнило запаситѣ си заедно съ другитѣ наши водохвърчила и е готово за действие през нощта.

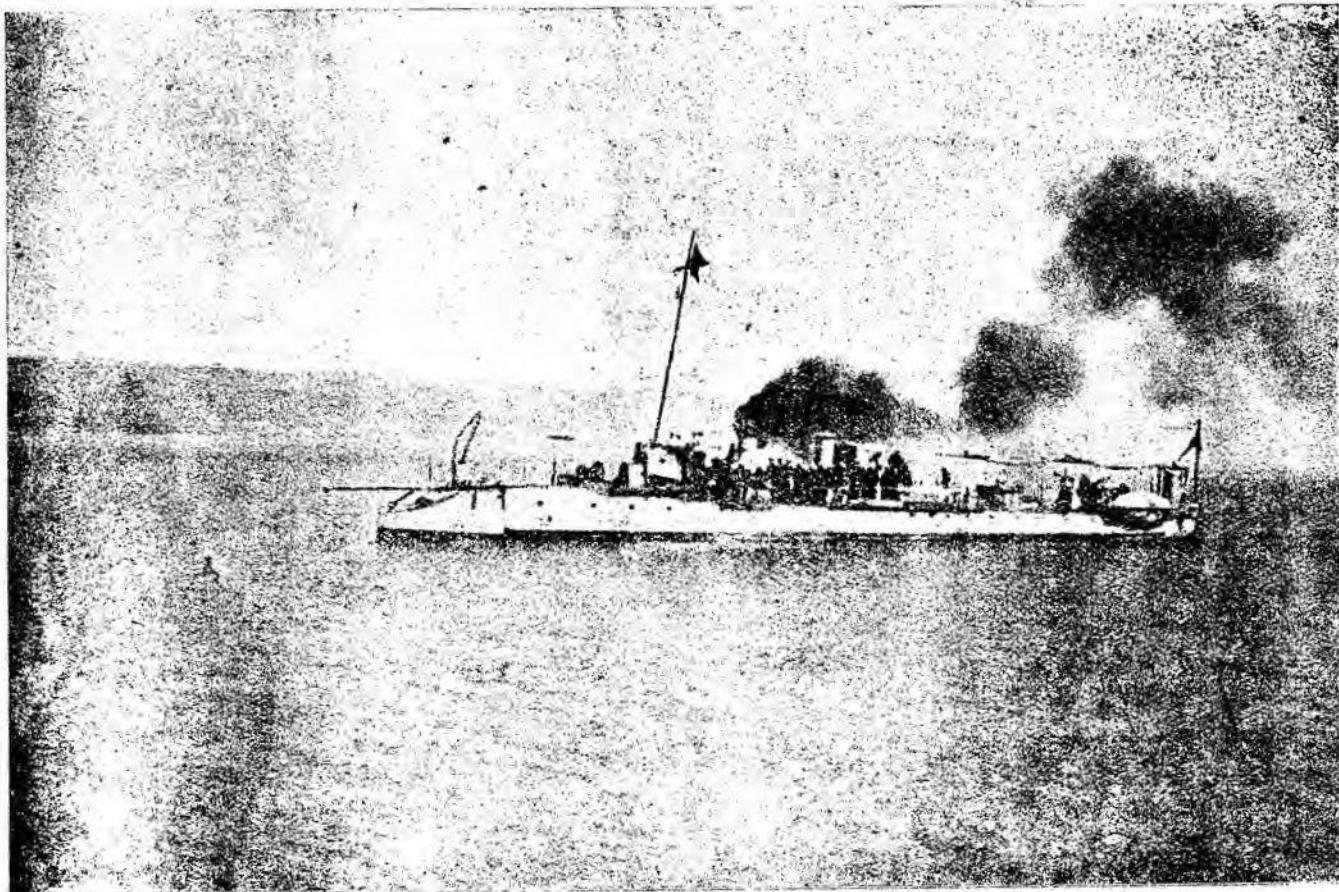
27. X. 1918 год. Отъ донесенията на нашитѣ хвърчила се вижда, че германското водохвърчило е правило разузнаване надъ Варна. Моля да се предупредятъ кюстендженската и цариградската германски Въздухоплавателни станции да не се доближаватъ по-близко отъ 3 морски мили до нашия черноморски брѣгъ, защото въ противенъ случай ще бѫде стреляно срещу тѣхъ. Чакамъ по-нататъшни разпореждания какъ да третирамъ германските хвърчила, които срещамъ въобще въ въздуха и въ частностъ при нашитѣ черноморски брѣгове или надъ тѣхъ.

Командиръ на морската Въздухоплавателна станция — Воененъ пилотъ-авиаторъ — Лейтенантъ Сава Н. Ивановъ.

БЪЛГАРСКО КОРАБОСТРОЕНИЕ.

Катеръ „Калиакра“ построенъ въ Русе отъ български корабостроители въ 1897 г. Водоизмѣстване 82 т. Сила на машината 100 к. с. Най-голѣма дължина 21·6 м., ширина 3·6 м., гази 2·38 м. Районъ 190 мили. Скоростъ 6 мили въ часъ. Обслужа 9 души. Старъ ветеранъ, поставялъ е заградни мини, служилъ е и като миночистачъ. До днесъ носи служба въ Полицейската морска часть, като учебенъ корабъ.

Торпедоносец „Дръзки“, който нанесе торпеден удъръп на турския кръстосвач „Хамидие“
въ 0 ч. 45 м. на 21 ноември 1912 г.

ИЗ ДЕЙНОСТТА НА МИНОЧИСТАЧНОТО ОТДЪЛЕНИЕ ПРЕЗ ВОЙНАТА 1916—1918 Г.

За да изолира снабдяването на България по море през пристанищата Варна и Бургасъ и за да прекрати възможността на българския флот да излиза от базата си Варна в открито море и на германските подводници да влизат в нашите пристанища, Русия съ по мощта на своите надводни минизаградители успяха да минират цялото наше крайбръжие, като въ Варненския и Бургезкия заливи бяха поставени по няколко минни заграждания, състоящи се от сферически галванични и ударни мини.

За да се поддържа движението на кораби по нашето крайбръжие и осигури пропътването на пристанищата ни, на нашия флот бе възложено да отчисти неприятелските минни заграждания и поддържа проходите чисти.

Нашия флот не разполагаше съ кораби и съоръжения за тралене (миночистене). Тази така опасна и от големо значение за страната работа, запорана да се изпълнява от формата на тоя за целта миночистично-оглавление съ примитивни съоръжения — гребни лодки и обикновено тралю ажже.

Благодарение упоритостта на българските моряци, тяхната твърда воля и неустрашимост, тъ съ обикновенни гребни лодки следъ нѣ-

колко часово гребане отиваха до минните полета, далечъ въ открито море, изложени всеки момент на унищожение от надводния неприятелски флотъ. Работейки огъ рани зори до късна нощ, тъ успѣшно поведоха борба съ неприятелските мини, всяка една от които всеки момент може да ги унищожи. И действително, през 1915 г., при чистене на неприятелски мини въ Батовския заливъ, бяха унищожени от взривъ на руска мина, Командира на миночистачния дивизионъ Кап.-лейтенантъ Кирилъ Минковъ и цѣлата обслуга на лодката.

Този нещастенъ случай показва до колко съ юсъвършенствувани неприятелските мини и че въпреки неустрашимостта и събесердите на българските моряци, съ съкновенниятъ наши примитивни съоръжения не ще може безнаказано да продължи чистенето на минните. Това наложи да се доставятъ нови миночистачни прибери и мотсрни лодки, съ които през 1917 г. започна сигурно и систематично чистенето на минните полета по цялото наши крайбръжие — отъ Кюстенджа до Турската граница.

Презъ цѣлата война, безъ огледъ на състоянието на морето, безъ страхъ отъ грамадните неприятел-

ски морски сили, които безнаказано кръстосваха край нашето крайбръжие, далечъ отъ базата, въ открито море, миночистачния отрядъ съ своята малки лодки непрекъснато работи и успѣ да поддържа чисти пътищата за влизане и излизане въ нашите пристанища, както за нашите, така също за германските военни кораби и подводни лодки. Тъ успѣха да унищожатъ всички неприятелски мини покрай нашето крайбръжие. Паралелно съ това, миночистачите поставиха минни заграждания по пътя на неприятелските кораби предъ Балчикъ.

За да се вили каква голъма работа съ извършили миночистачите презъ войната ще спомена, че тъ само въ Батовския заливъ съ унищожили 380 мини, предъ рѣката Камчия 60 мини, и предъ Созополь 80 неприятелски мини.

Презъ същото време тъ загубиха една лодка взривана отъ мина и една разрушена отъ морски стихии.

Така, съ малки лодки и примитивни съоръжения, българските моряци успѣха да изнесатъ успѣшно борбата съ големите майстори на минното лѣто — русите и да поддържатъ свободни презъ цѣлата война пътищата къмъ нашите пристанища, за нашите инициативи на нашите съюзнически кораби.

Хр. Василевъ.

Боятъ при Первели

(18—20 октомври 1916 г.)

Известно е, че следът погром при „Тутраканъ“, Добричъ и отстълването безъ бой на предмостовата крепост Силистра, ромжно-руските войски се оттеглиха въ сръдна Добруджа, на линията — Расово-Кокарджа Османча-Узунларъ-Топра-Хисаръ-Тузла, преследвани непрекъснато отъ наши ѝ войски.

Тази отбранителна линия минава по "високи хребети, командаещи околната местност и обезпечаващи маневрирането въ тила. Опръжна съдвата си фланга на морето и Дунава, тази отбранителна позиция бѣ трудно атакуема.

Следът първите наши опити за форсиране на така заетата отъ неприятелските войски отбранителна позиция, къмъ 20 Септември 1916 г. нашите войски се оттеглиха на линията Софуларъ-Ямузача-Первели, отъ когато започна подготвката на втората атака на тъй наречената Кубадинска позиция, която продължи до 18 Октомври вече гьота.

Въ свързка сътъ готвешото се общо настъпление, по нареддане отъ щаба на III Армия, която оперираше въ Добруджа, портовата дружина отъ флота, въ съставъ 2 пех. роти и 1 картеченъ взводъ, на 4 и 5 септември с. г., биде стоварена на Добруджанския бръгъ, като зге градоветъ Балчикъ и Каварна и н. Калиакра. Пренасянето се извърши отъ отряда миноносци, презъ нощта на 4 и 5 септември.

До 4 октомври, дружината заемайки градоветъ Балчикъ, Каварна и крайбръжието, се организираше и подготвяше за по-нататъшните действия. Първоначалната задача бѣ да пази отъ къмъ морето дѣсния флангъ и тилъ на войските, действащи около Добричъ. — За усилване войските отъ III Армия, действуващи на крайния дѣсенъ флангъ, до морето, на 4 октомври, I рота отъ дружината биде изпратена за село Геренджикъ — отстояще на 8—10 км. западно отъ морския бръгъ, кѫдето ротата пристигна на 5 октомври къмъ 13 часа и започна да се устрои. Тукъ къмъ ротата се приседини и картечния взводъ отъ портовата дружина. На 6 октомври, ротата получи заповѣдъ, че се предава въ разпореждането на командиря на 5-а конна бригада, намираща се при с. Первели. Въ 14 часа ротата тръгва за новото си място назначение, кѫдето пристига въ 16 часа. Тукъ ротата се предаде въ разпореждането на командиря на 2 дружина отъ 35 пех. полкъ.

Презъ нощта още ротата излѣзе на позиция източно отъ с. Первели,

кѫдето организира своята позиция. Задачата на ротата бѣ да спира и контрапаува неприятеля, въ случаи че той се опита да настъпи.

Това продължи до 18 октомври, когато се получи заповѣдъ за настъпление срещу укрепената ромжно-руска позиция, която щѣше да започне на 19 октомври.

Войските, въ чийто съставъ влизаше и портовата рота заедно съ картечния взводъ, имаха за първоначаленъ обектъ линията между кота 70 и кота 74. Настъплението бѣ решено да се извърши въ 2 колони — лѣва къмъ кота 74 и дѣсна къмъ кота 70.

Въ последния моментъ преди настъплението, ротата получи задача: — "да поддържа връзката между дветѣ колони — лѣва и дѣсна".

Ротниятъ командиръ получи указание, при настъплението да се държи съ ротата си на линията на ротни ѝ поддръжки, но ако има предъ себе си противникъ, да действува и ако се наложи да се подаде напредъ.

Дадоха се указания за настъплението на ротата, която да се придържа по-близо до дѣсната колона, а връзката съ лѣватата да се поддържа съ патраулъ, изпратенъ отъ лѣвофланговия взводъ; двата взвода тръбаше да настъпятъ въ първа линия и вторите два на 200—300 крачки задъ тѣхъ въ лѣво и въ отстъпъ.

На 19 октомври къмъ 2 часа, ротата зас изходното си положение. Неприятелските вериги бѣха на 900—1000 крачки въ нѣколко линии окопи. Въ 7 часа започна артилерийската стрѣлба, която постепенно се засилваше.

Къмъ 9 часа, вследствие сполучливи попадения отъ артилерията, неприятелските линии започнаха да се колебаятъ; отдѣлни неприятелски стрѣлци започватъ да напуштатъ окопите си и да отстъпватъ. Въ този моментъ, предните части отъ лѣватата колона, а следъ тѣхъ и тѣзи отъ дѣсната, откриватъ честъ огънь, излизатъ отъ окопите си и настъпватъ.

Предъ позицията на портовата рота, неприятеля сжо отстъпва. Първия и втория взводъ отъ моряците излизатъ отъ окопите си и настъпватъ въ първа линия, а третия и четвъртия въ втора, на около 300 крачки отзадъ, придържайки се повече въ лѣво.

Настъплението продължава много енергично, въ правилни вериги, поддържано съ пушеченъ огънь.

Противника предъ лѣватата колона, виждайки фланга и тилътъ си застрашени отъ ротата моряци, започ-

ва да отстъпва въ бег с грядъкъ. Разстоянието до тѣхъ е 1200 крачки. Командиря на ротата заговѣдва на единия резервенъ взводъ да настъпи напредъ и удължи въ лѣво фланга на ротата. Четвъртия взводъ остава въ II линия, малко въ лѣво и отзадъ. Противника отстъпва безпирно и ротата окуражена го следва го петътъ.

По такъвъ начинъ ротата се приближава на около 600 крачки отъ противника, държещи се съ дѣснофланговия си взводъ, плътно до дѣсната колона.

Следъ едно малко спиране за замането на к. 63, настъплението пакъ продължава.

Въ това време ротата изгубва отъ очи лѣватата колона, засъгла се задъ единъ невисокъ сребът. Изпратени тѣ моряшки патрули не могатъ да лонесатъ нищо за него. Ротата, продължава настъплението удължавайки лѣвия флангъ, като ръкава въ, бойната линия и 4-тия си взводъ. Задъ ротата и въ лѣво ясно личатъ неприятелските скопи, засъти отъ ромнински стрѣлци.

Предъ дѣсната колона и моряшката рота обаче, противника безпирно отстъпва. Въ това време, една неприятелска батарея, застанала на позиция не далече, задъ една могила, започва силно да обстрѣга лѣвия флангъ и портовата рота, която е гавула като клинъ въ неприятелското разположение.

Отъ огъня на тази батарея се даватъ много убити и ранени. Ротитъ, попаднали подъ тозиогънъ, започватъ да отстъпватъ. Моряците обаче запазватъ своите мѣста и даже продължаватъ своето настъпление, съ което още повече се откъсватъ отъ своите съседи. Виждайки ги сами, увлечени и откъснати, неприятелската батарея, насочва своя огънь по тѣхъ и всява колебание и смутъ..

Окопитената неприятелска пехота, излиза отъ окопите си и настъпва срещу малкото бойци останали отъ ротата, които постоянно намаляватъ. Цѣлата рота, въ една рѣдка верига отчаяно възпира противника, настъпващъ отъ северъ и все повече и повече сгъстяващъ своите вериги. Часът е вече 13:30..

Лѣватата колона не се вижда, дѣсната отстъпила, едва се възпира. Нѣма никакви поддръжки. Ротата се топи отъ пушечния, картеченъ и артилерийски огънь на противника.

Стрѣлцитъ отъ дѣснофланговите взводове, като виждатъ настъплението на веригите отъ дѣсната колона, своята безпомощност и многообразния противникъ дошълъ на 100

крачки отъ рѣдките имъ вериги, започватъ да отстѫпватъ. Едвамъ командиря на ротата, подпомогнатъ отъ малкото останали въ строя началстуващи лица, успѣва да задържи отстѫпващите, отъ лѣво започватъ да отстѫпватъ и веригите отъ другите два взвода.

Противника е на 50 крачки и обсипва разколебаните стрелци съ най-ожесточенъ огънъ.

Нови убити и ранени! Нови жертви! Въ скъдото време се чуватъ гласове че патрѣнитѣ се свѣршватъ!... Въ този възховенъ моментъ се забелязва котебание и въ неприятелски тѣ вериги. Една наша баїрея, много сполучливо започва да ги обстрѣла съ фугасни гранати и внася смутъ и безредие въ тѣхните вериги.

Тѣ обрѣщатъ грѣбъ и отстѫпватъ. Въ същия моментъ пристига въ помощъ на моряците, единъ взводъ отъ 5-а рота на 35 пех. полкъ!

Следъ нѣколко ми ути, съ викъ ура, се приближава къмъ рѣтата още единъ взводъ отъ 2 рота на бия мэршеви по ѹкъ!

Тѣзи нови бойци внасятъ освежителна струя въ редовете на моряците. Лѣвата колона смеѓло настѫпва напредъ, улеснявана отъ огъня на батареята, която даде тѣй ценна помощъ на моряците. Ротитѣ отъ дѣсната колона сѫщо стремително настѫпватъ. Противника отстѫпва по цѣлата линия. Къмъ 18 часа настѫпѣ вериги достигатъ линията — кота 74.—70. — Противника отстѫпи далечъ на северъ.

Така се свѣри решителното настѫпление на дѣсния флангъ на настѫпѣ войски срещу силната Кубадинска позиция. Неприятеля бѣ изтласканъ далечъ на северъ и нашиятѣ войски се го вѣха вече, преследвайки го по пети:ѣ, да стигнатъ Дунавъ!

Тукъ ротата моряци даде много скъпки жертви. Отъ цѣлия съставъ — 5 офицери и 220 подофицери и моряци ротата даде:

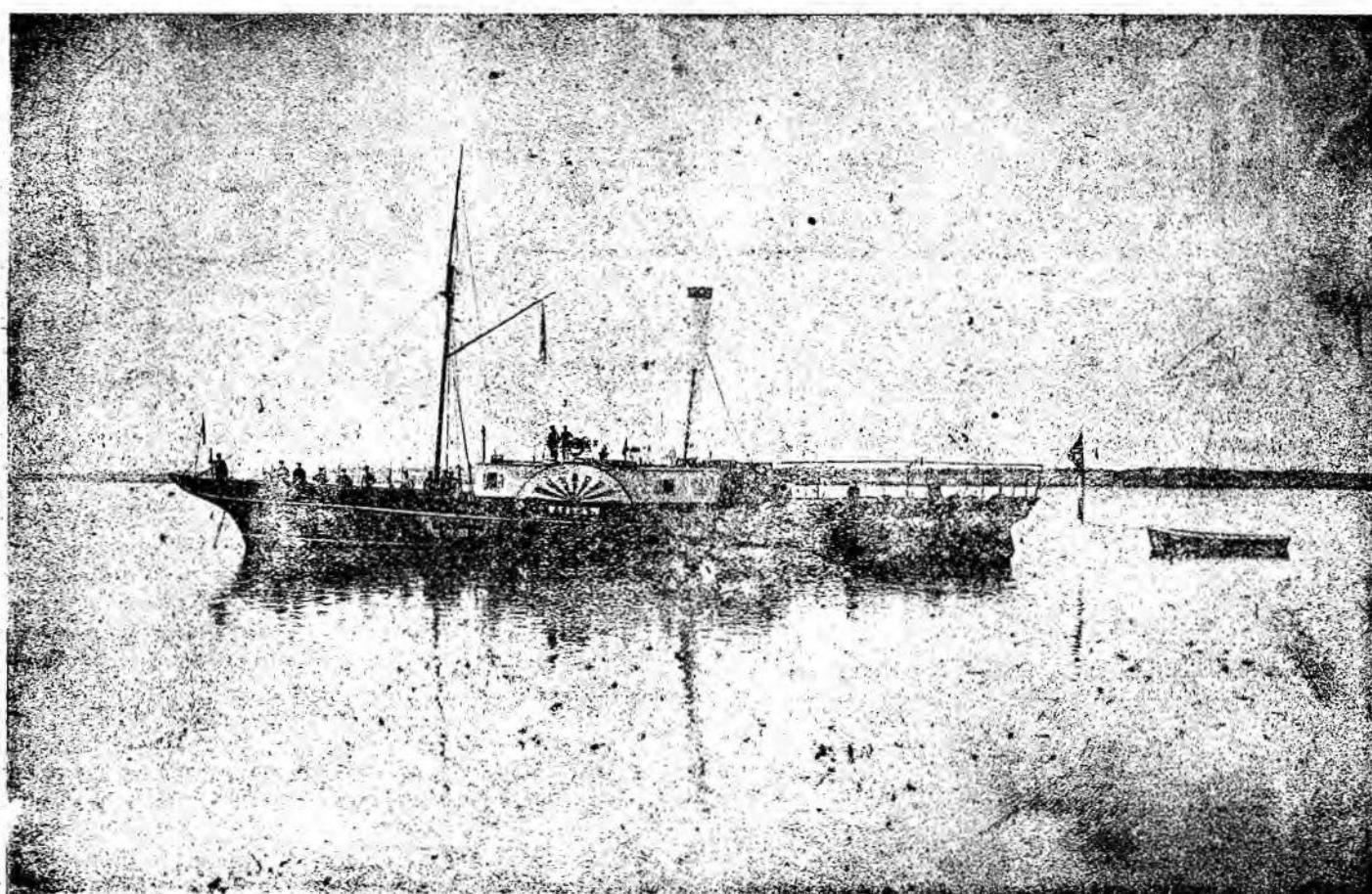
Убити: 1 офиц. кандидатъ, 2-ма подофицери и 26 ефрейтори и моряци.

Ранени: 1 офиц. кандидатъ, 11 подофицери и 85 ефрейтори и моряци.

Или всичко ротата даде жертви въ убити и ранени — 126 човѣка!

— Скъпки жертви предъ олтаря на Отечеството! Моряците наредъ съ своите братя — герои отъ сухопутните войски, оросиха съ кръвта си Добруджанските полета и подчертаха още веднажъ коравостта на бѣлгаркиятѣ войници! Тѣ направиха барикади отъ собствениятѣ си тѣла, но не позволиха на ромжните да минатъ презъ тѣхъ.

Т. Цицелковъ.

Яхата „Крумъ“ отъ бившата Дунайска флотилия. Дейно участие е взела презъ Сръбско-Бѣлгарската война 1885 г. и презъ Балканската война въ 1912—1913 г., като транспортенъ корабъ. Потопенъ по заповѣдъ на Главната квартира при нахлуващето на ромжните въ 1913 год.

УЧАСТИЕТО НА ПАРАХОДА „ВАРНА“ ВЪ ДЕСАНТА ПРИ гр. КАЛАФАТЪ на 26. ноември 1916 год.

Въ момента на обявяване на войната между Бѣлгария и Ромъния, въ Видинското пристанище се намирало парадхода „Варна“ заедно съ два шлела. За да не бѫде изненаданъ съвсемъ неподготвенъ, парадходътъ заедно съ двата шлела се прибра въ закритието на канала при о-въ Чифтилъръ подъ гр. Видинъ, кѫдето

веднага се започна укрепяването на острова.

Въ сѫщиятъ каналъ се прикриха единъ пѣтнически парадходъ, два влекача и нѣколко шлела отъ Австро-Унгарското парадходно дружество и милитариизираниятъ частенъ влекачъ „Борисъ“.

Ромънците ги забелязаха и откриха картечень и пушченъ сгънъ, на

което отъ наша страна се отговаряше сѫщо.

На 25. ноември къмъ 18 часа, командирътъ на укрепенія пунктъ въ Видинъ заповѣда на командира на парадхода да се приготви още сѫщата исщъ за стоварване десантъ въ гр. Калафатъ. Точниятъ часъ щѣше да се съобщи допълнително.

Заповѣдано бѣше по телефона

на катера „Борисъ“ заедно съ единъ шлепъ да тръгне за Видинъ къмъ 21 часа, за да се изпита бдителността на ромънците по рѣката. Необезпокояванъ отъ никого, катерът изпълни своята задача и пристигна въ Видинъ.

Това даде възможность да се заповѣда на 26. ноемврий бч. сутринята сѫщо и на паракода „Варна“ заедно съ единъ шлепъ да се прибере въ Видинъ, което той изпълни сѫщо необезпокояванъ отъ никого.

Когато пристигна въ видинското пристанище, на кораба бѣше заповѣдано да отиде на срещния о-въ „Калафатъ“ и го заеме на всяка цена, съ нѣколкото моряци, съ които разполагаше. На острова не се оказа никакъвъ неприятел и островъ бѣше заетъ безъ бой.

Паракодът се завърна въ видинското пристанище, натовари 150 войника отъ 3. п. Бдински полкъ и

се отправи обратно за острова. Съ пристигането на последния, веднага се изпраща една гребна лодка съ 8 моряка съ 2 пехотинци, които да зазематъ съседния съ-въ Голъмъ Калафатъ и да го претърсятъ основно. Следъ 2 часа лодката се завърна и доложи, че острова е чистъ. Паракодът „Варна“ прехвърли 150 войника на о-въ Голъмъ Калафатъ. На сѫщия островъ катерът „Борисъ“ съ нѣколко рейса стовари още 400 души. До настѫпване на нощта корабът остана тамъ.

За да се узнае дали ромънският брѣгъ е заетъ отъ войскови части, презъ нощта на 26. и 27. ноември една доброволческа команда отъ 6 моряка и 4 войника съ 1 картечница, минава на ромънски брѣгъ южно отъ гр. Калафатъ.

Командата се отправя къмъ пристанището, като по пътя не срещнала никакъвъ противникъ. Тукъ узна-

ватъ, че града е съвръшено напустнатъ отъ ромънските войски. Лодката съ двама души се връща и долага, че града е празенъ. Тогава катерът „Борисъ“ натоварва една команда отъ 25 души възле самото пристанище Калафатъ и ги стоварва на брѣга.

Заедно съ това бѣха пренесени отъ о-ва на брѣга при Калафатъ останалите войски и 2 ордия, които напълно заеха града.

Отъ тоя малъкъ фактъ изпъква значението на плавателните сѫдове по Дунава, въ което отношение ние сме до смѣшното бедни. И ако случаятъ не ни бѣ помогналъ да плѣнимъ паракода „Варна“ още отъ самото начало на всичката и ако катерът „Борисъ“ се намираше къмъ долното течение на Дунава, не бихме били въ състояние да изпълнимъ и тая малка, но ценна операция.

В. Кировъ

ДУНАВСКАТА ФЛОТИЛИЯ ПРЕЗЪ ВОЙНАТА 1912 — 1913 ГОДИНА.

Въ деня на мобилизацията 17.IX 1912 г. корабния съставъ на Дунавската флотилия се състояла отъ яхта „Крумъ“, и паракодите „Симеонъ Велики“, „Александъръ I“, (последните поради повреда въ котлите си е билъ вънъ отъ строя), миноносците „Ботевъ“ и „Левски“, парните катери „Ст. Караджа“, „Борисъ“ и „Любенъ Каравеловъ“ и шлеповетъ „Тунджа“, „Янтра“ и „Ломъ“. Всички съ изключение на паракода „Александъръ I“ и шлеповетъ сѫк оставени отъ русите още при освобождението им.

Два дни преди обявяване на мобилизацията, почти цѣлата навигация на чужди паракоди по Дунава, а особено по нашето крайбрѣжие, е била спрѣна, съ което естествено, поради липса на бързи съобщения, нашата мобилизация се е твърде много затруднила. Още на 17. септември Дунавската флотилия е получила нареджение, съ корабите си и шлеповетъ, да започне пренасянето на мобилизираните чинове по крайбрѣжното. Сѫщата нощ въ 23 часа яхта „Крумъ“ заедно съ шлеповетъ „Тунджа“ и „Марица“, заминава за Видинъ и започватъ редовано да плаватъ между Русе — Видинъ и обратно. Съ това се дава възможност на запасните чинове да се явятъ на време по мястата си. Още въ първите дни превозва 5-а и 36-а опълченски дружини отъ Орѣхово и Видинъ въ Русе, а сѫщо и Видинския крепостенъ баталлонъ. Транспортните паракоди „Симеонъ Велики“ сѫщо презъ нощта на 17. септември започва редовано да плаватъ съ шлеповетъ „Янтра“ и „Ломъ“ между

Русе, Свищъ, Никополь и обратно, съ сѫщата задача. Миноносците „Ботевъ“ и „Левски“ и парните катери „Борисъ“ и „Ст. Караджа“ съ по една лодка дванадесеторка а влѣкало непрестанно със сънти между Русе, Тутраканъ, Силистра и обратно за да пренасятъ нуждащи се отъ превозъ запасни чинове и войскови отдѣления, съ което много допринасятъ за навременното привършване на мобилизационния периодъ и съсрѣдоточаване на армията.

Въ това време, до като корабите на Дунавската флотилия денонощно сноватъ по цѣлото наше крайбрѣжие отъ Силистра до Видинъ, останалите флотски части на брѣга, усилено работятъ върху възложената отъ щаба на армията задача — въ най-късъ срокъ да се отлѣятъ и зарядятъ 10,000 бомби „Одринки“ и пригответъ заградни мини, които да се изпратятъ веднага на фронта. Обучаватъ се и се подготвятъ минно-подрывни партии и семафорни постове.

На 12. октомври се изпраща първата команда отъ двама офицери и 155 долни чинове съ 30 заградни мини и съ исканото число бомби „Одринки“ въ Мустафа паша които се разпределватъ и предаватъ къмъ 8 и 11 дивизии. Тукъ една част отъ моряците обучаватъ команди отъ 10., 23., 53., 54., 57., и 58., полкове, нарочно изпратени въ Мустафа паша, за да действуватъ съ ръчни бомби, други се изпращатъ на источния секторъ при Одринъ, где то на 50 — 60 кр. отъ редутите поставятъ мини.

На 17. октомври се изпраща втора команда отъ 163 човѣка въ

щаба на 1 армия, която команда получава заповѣдъ да минира крайбрѣжието на Бѣло море. Съ примитивни и импровизирани срѣдства, последователно се минира крайбрѣжието при с. Чанта, Родосто, Шаркьой, Логосъ, Поро — Лагосъ, съ кето държатъ далеко отъ брѣга първомъ турския, а следъ това и гръцкия флотъ и не имъ даватъ възможностъ отъ близо да обстреляватъ брѣга и нашите войски тамъ. Друга команда пъкъ свързва цѣлото крайбрѣжие съ телефонна мрѣжка, която улеснява дѣста много команда.

Следъ обявяване междусъюзническата война, изпратените къмъ биватъ организирани въ отдѣлни роти и придадени къмъ Гюмюрджински и Скеченски отряди и действуватъ съвместно съ тяхъ.

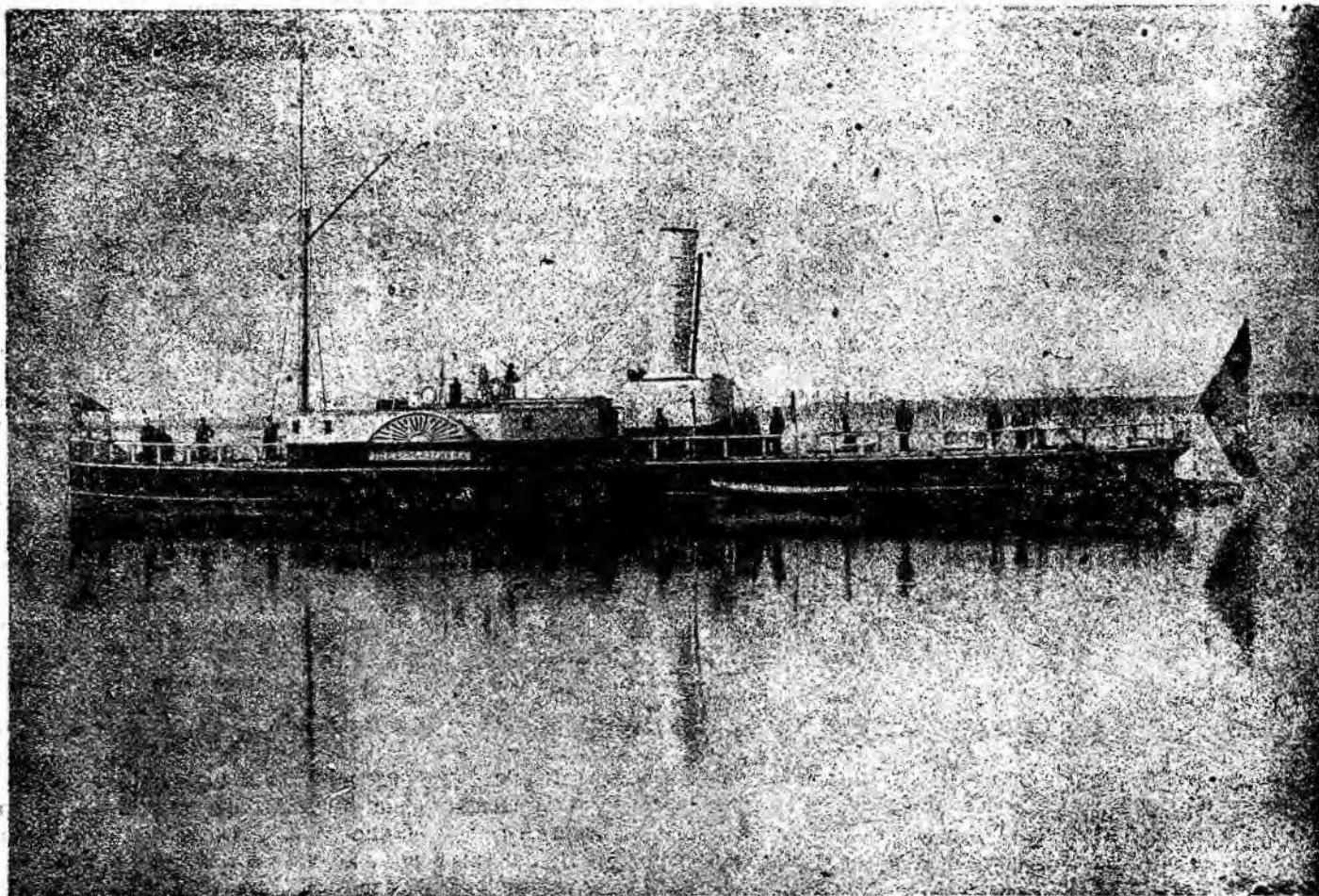
Отъ 22. май 1913 год. корабите на Дунавската флотилия започватъ усилено да превозватъ връщащите се отъ южния фронтъ войски за къмъ Видинъ. И за едно много кратко време превозватъ около 10,000 войници, крепостния баталлонъ, 250 коня и 250 тона снаряди и военни материали.

Съ започване на ромънското настѫпление, по заповѣдъ отъ Щаба на армията и по стеклитѣ се обстоятелства, корабите на Дунавската флотилия трѣбва да бѫдатъ потопени.

ФРАТЕВЪ

Всѣка държава, която иска да стѫпи на собственни крака, трѣбва да има брѣгъ, а за да запази

брѣга трѣба да има флотъ.

Воененъ транспортъ „Симеонъ Велики“ взема гълъ в дейно участие презъ Сръбско-Българската война 1885 г.; сяшо и гълъ Балканската война 1912–1913 г.. Потопенъ презъ 1913 г. при нахлуващето на ромънците по заповѣдъ на Гл. Квартира.

ИЗЪ ДЕЙСТВИЯТА НА МИНО-ПОДРИВНАТА РОТА ОТЪ ДУНАВСКАТА ФЛОТИЛИЯ НА МРАМОРНО МОРЕ ПРЕЗЪ 1912 ГОД.

Презъ Балканската война, когато българското войнство печелеше победа следъ победа, когато гордите звуци на Шуми—Марица ехтѣха и оповѣстяваха на цѣль свѣтъ славата на българското оржжие, по това време, наредъ съ всички борци, и шепата дунавски флотилци дадоха своята данъ за Родината.

Отъ незаетитѣ съ транспорта моряци, се сформирова сборна минно-подрывна рота, която следъ снабдяването ѝ съ мини и необходимите материали, бива изпратена да минира крайбрѣжието на Мраморното море, на което се опиралъ дѣсния флангъ на нашата сухопутната армия, действуваща при Читалжа. Въ състава на та-ка сформираната рота влизаха машинисти, миньори и кърмчии, които следъ малка предварителна подготовка, подъ команда на тогавашния командиръ на Дунавската флотилия Капитанъ Лейтенантъ Евстатий Винаровъ и Мичманитѣ И. р. Тодоровъ Т. и Стателовъ Б. заминаха за гр. Варна. Тукъ бѣха получени още мини за заграждане и въ края на м. ноемврий 1912 год. по-теглиха за гр. Мустафа Паша, отъ тамъ около Одринъ презъ р. Арда, градоветѣ Димотика и Чорлу и презъ

гара Черкезъ-Къой пристигнаха въ гр. Силиврия.

Тукъ именно флотилцитѣ — миньори съ свойте бързи действия, духъ и умение изненадаха врага. Съ извѣнредно осѣждни и примитивни срѣдства за работа, флотилцитѣ успѣха да миниратъ крайбрѣжието при Папазъ Чифликъ, пристанището Родосто, а въ последствие и крайбрѣжието при Шаръ-Къой. Самото миниране се извѣршваше съ гребни лодки, въпрѣки лошото време.

Модернитѣ и отлично екипирани турски кораби не подозирали примата, която смѣлите флотилци имъ устроиха, продължавали своята работа и небезпокоявани отъ никого обстрѣлвали крайбрѣжието, докато на 5. декемврий привечеръ, единъ отъ разузнавателите турски кораби се натъкналъ на минното заграждане и едва се спаси.

Изненадата за цѣлия турски флотъ била извѣнредно голѣма. Вестъта че крайбрѣжието е минирано прикова турския флотъ далечъ на хоризонта и го накара да се откаже отъ своите намерения.

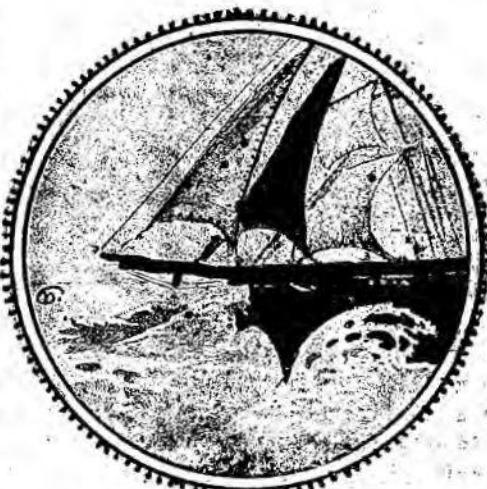
По сведения на турски плѣнници тогава бѣль готовъ десантъ, съ цель

да бѫде ударена сухопутната армия въ тила, разчитайки че крайбрѣжието не е защитено.

Едва тогава главното командване видѣ нуждата отъ защита на крайбрѣжието и издаде заповѣдта за незабвното сформиране на минната рота.

Горния исторически примеръ изъ близкото минало показва, че отбраната на брѣга само отъ суши не е достатачна.

П. Рашевъ.

ВЪ АТАКА.

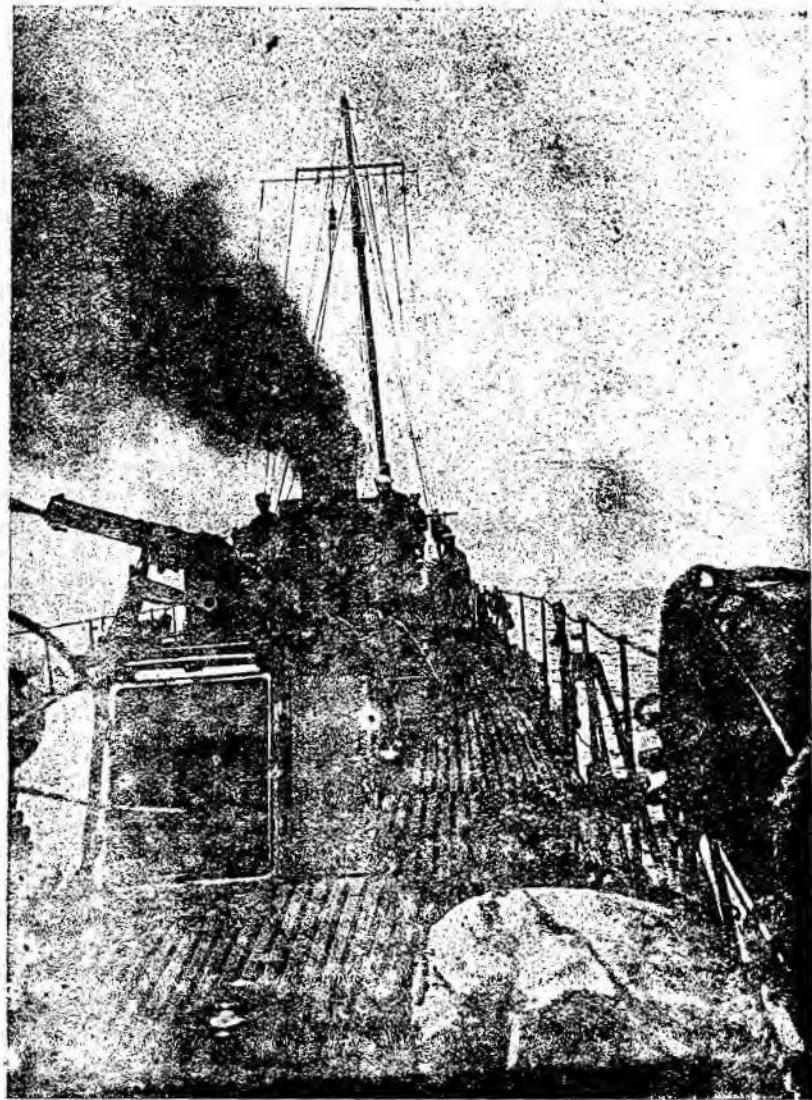
Подъ честната плащ на нощта непогледна,
Тъ бродъх съмъло, без страх и без спиръ,
Водени от звездата на Симеона — победна,
Тъ поръха синята ширь.

И тъгъла подълъ, противникъ неравенъ,
Скритъ на дъле въ нощна тъма,
Тъ чакаха знакътъ на часа със синъ,
Съ духъ на гранитна скала.

И ето язъ се предъ тъхъ силуза,
Очакващъ от нестихваща жажъ,
Сигналътъ е даденъ, борбата подета,
За сласъ на родъ и царь.

Дълбоко понизанъ отъ нашитъ торпеда,
Едва се измъкна „Хамидие“,
Отряда лизуващъ следъ славна избъда,
Обкиченъ отъ лаври дойде.

Мих. Пешевъ.

Корабъ „Дръзки“ въ ходъ къмъ Варна.

Единъ походъ въ Добруджа.

Още не бъха стихнали отзвуките отъ паметните събития станали на южния фронт през месецъ Септемврий 1918 год., въ Добруджа се формира тъй наречената тогава — Окупационна армия.

Седалицето на командуващъ армията бъв временно установено въ градъ Бая-Дагъ. Тази армия се формираше отъ войските, които бъха сварени въ Добруджа, следъ настъпление на южния фронтъ. Тукъ възникнали отдални дружини отъ няколко маршеви полка, опълченски дружини, слеби артилерийски части и отдални групи и команди, пренесени изъ цела Добруджа — отъ гр. Тулча на Дунава до Добричъ.

Въ Добруджа още не бъстъпил неприятелски кракъ. Тукъ — замъ, малки крепости отъ немски войници, пръснати изъ по важните населени пунктове, бързаха да се оттеглятъ презъ Румъния и Унгария за своята родина. Въпросъ за владението на Добруджа не бъешъ и установяванието ѝ български окупацион-

ни войски тамъ, възхваши голямо довърение и надежда, както на българското население, така и на самите войски.

За усиливането на така формиранията окупационна армия, се изпращаха най-различни войскови части, вземани отъ вътрешността на страната. За същата цел, къмъ сръдата на месецъ Октомврий 1918 год., на флота бъв заповеддано да организира една бойна рота отъ бръговите морски части и въ най-скоро време да бъде изпратена въ Добруджа, въ разпореждането на началника на Окупационните войски.

За целта се формира една сборна рота въ съставъ: 1 офицеръ, 3 подофицери и 85 ефрейтори и моряци, която въ пълна бойна готовност, на 20-Октомврий 1918 год. тръгна отъ Варна, съ трена за гр. Меджидие.

Съ повишено настроение и духъ, моряците бидоха изпратени на гравата отъ своите началници и другари и множество граждани, които виж-

даха въ това заминаване единъ добъръ указателъ за бъдещето владение на Добруджа.

Въ Меджидие ротата пристигна на другия денъ въ 11 часа. Установи се за ношуване въ райсна на северната гара на същия градъ. Тукъ се получи заповедъ отъ Щаба на Окупационните войски, ротата да замине пеша за гр. Тулча. Определяше се маршрутъ: 22. X.-с. Каролъ I, 23. X. - с. Ианъ — Чешме, 24. X.-с. Кавгаджи, 25. X. — почивка-дневка, 25. X. - с. Еникьой и 27. X. - гр. Тулча.

На 20 октомври въ 6 часа, при хубаво време, ротата тръгна за с. Каролъ I, където пристигна въ 13 часа. Следъ една по-продължителна почивка, ротата продължи похода до с. Пазарли, където стигна въ 17 ч. 30 м. и остана да ношува.

На другия денъ, ротата продължи своя походъ до с. Ианъ Чешме, където пристигна въ 16 часа и 30 м. Ианъ-Чешме е едно голямо, чи то българско село. При влизането на ротата въ селото, почти цълото на-

селение бъде излъзло да я посрещне, обезвръщано от радост и въодушевление. Всъки се надпреварваше да изкаже своята радост и задоволство и да подчертава своята гостоприемност.

Цълния състав на ротата бъде разквартиран по домовете на тъй гостоприемното население.

На другия ден, 24 Октомври, ротата съ пъесни напусна тъй гостоприемното село, изпратена пакът от цълото наследство. Хубавъ слънчевъ ден! Стройните редици на моряците крачаха из хубавата Добруджанска земя, съ дълбока вътра въ гърдите, че тя ще бъде пакъ наша. Къмъ 17 часа бяхме въ село Кавгаджи, където сварихме на лагеръ 7-а сборна дружина, идваша от гр. Кюстенджа.

Пъесни, веселие! Населението радостно ни посреща и предлага щедро услугите си. Ротата биде разквартирана въ селото за общо задоволство на всички!

На 25 с. м., при също тъй хубаво време, изпратени радостно от цълото наследство и пехотната дружина, моряците продължиха своя пътъ къмъ гр. Бабадагъ.

Къмъ 9½ часа сутринта ротата се установи на бивакъ на около 2 километра отъ града. Тукъ се даде едно дневна почивка!

Въ сърдцето на Добруджа, настъпали около големите огньове, моряците весело приказватъ. Чуватъ се шеги и весели закачки. Наравно съ своите братя отъ сухопътните войски и моряците се готвяха да дадатъ своя дълътъ. Тъ бързаха да покажатъ своята готовност за вътрешна служба и достойно изпълненъ дълъг! . . .

На другия ден, 26.Х. рано сутринта, ротата пристигна въ гр. Бабадагъ. Командиря на ротата се яви на Н-къ Щаба на Окупац. войски, отъ където получи нови инструкции за по нататшното изпълнение на похода. Тукъ биде сварена 5-а Сборна Дружина, която също бъде насочена за гр. Тулча. Ротата се пресежди къмъ дружината и на другия ден заедно продължиха пътъ си за Тулча.

Къмъ 12 часа на 27.Х. Ротата пристигна въ с. Каталой, не далеч отъ Тулча. Следъ почивката, къмъ 14 часа, ротата се отправи за града. Тукъ пристигна въ 16 ч. 30 м.

Още съ влизането си въ града, ротата моряци бъде радушно посрещната отъ всички. Населението радостно се трупа по улиците и съ радостни възклициания, изпровождаше стройно маршируващите моряци! Дружна моряшка пъесене се разнесе изъ улиците и внесе още по големо оживление въ града! Моряците редици бидоха обсипани съ цветя. Всъки бързаше да изкаже радостта си,

виждайки българските моряци бодри и весели, самоуверено и гордо да се движатъ из хубавия крайдунавски градъ.

На големия площадъ, въ центъра на града, ротата биде посрещната отъ Началника на Гарнизона, г-нъ полковник Черешаровъ, който въ присъствието на другите войскови части въ града построени за случая и многобройно гражданско, поздрави моряците съ „добре дошли“ и имъ пожела щастлива служба на бърга на родния Дунавъ! Следъ като каза още нѣколко напътствени думи, Н-къ Гарнизона, разпореди моряците да бъдатъ разквартирани за да се подгответъ за службата, която имъ предстоеше.

На другия ден—28.Х., ротата се подгответъ, организира и подготви за заемане службата въ гарнизона, която тръбваше да поеме отъ следующия ден.

На 29.Х. ротата зае наблюдението и охраната на бърга на р. Дунавъ, въ града и непосредствено около него; започна носенето на гарнизонната служба.

Хубавото време биде заменено съ мрачни есенни дни. Дъждътъ, започналъ още на другия ден следъ пристигането на моряците, не преставаше.

Нѣколко души германски воиници, поддържащи още връзка съ тукъ таме пръснати изъ Добруджа и по бърга на Дунава, германски команди, побързаха да напуснатъ града! Населението е сравнително спокойно, но чувстватъ се въпросителните погледи; загрижеността като че ли всъки ден все повече и повече за владяваше всички! Всъки се запитваше самъ, безъ да се издара, какво ли ни носи утешния денъ

Чувствува се вече нѣщо несигурно въ хубавия крайдунавски български градъ. Войсковите части постоянно намаляваха, офицерите ставаха все по мълчаливи и помълчаливи. Войниците изгубиха своята веселост. У гражданините ясно личеше сила загриженост и печаль.

До насъ достигнаха слухове за навлизането на разни неприятелски войски въ различните краища на нашето Отечество.

Почувствувахме че скоро ще се раздѣлимъ и съ скъпата за насъ Добруджа. Отъ време на време ни обземаше яростенъ трепетъ и негодувание. Населението грижливо и уплашено се събираще на групи по улиците и се мъжеше да долови истината. Настигли униние.—Това положение продължи нѣколко дни. На 8. XI. се получи заповѣдъ отъ Щаба на Окупац. войски,—ротата моряци да се пригответъ за походъ, като презъ Бабадагъ-Хамамджи се отправи за Кюстенджа.

На 9 ноември имахме студено, вѣтровито време. Мрачни облаци покриваха небето и внасяха също поголъма печаль въ душите.

Рано сутринта, моряците бидоха смѣнени отъ своите постове по бърга на Дунава и града и съ тежки крачки се събираща предъ жилището където бѣха настанени. Дълбъска скръб гнетеше младите български сърдца! Тъ чувствуваха че се раздѣлятъ съ свидната за тѣхъ Добруджа.

Въ 9 часа ротата бъде построена, ротния командиръ съобщи на моряците заповѣдъта за оттеглянето и следъ нѣколко ободрителни думи, стройните редици на моряците напуснаха града. Населението ги изпращаше съ плачъ, изказвайки въно свое отчаяние и печаль. То предчувствуваше, че скоро чуждъ кракъ ще нагази свещенната българска земя, че Добруджа пакъ подъ чуждо робство ще остане.

Похода продължи презъ с. Сатуново—Бабадагъ—Хамамджи.

Отъ тукъ съ трена, презъ Меджидие за Кюстенджа, където ротата пристигна на 12 Ноември 1918 год.

Ротата зае пристанището като организира охраната и наблюденето въ цълния пристанищенъ районъ. Въ същото време се товареше единъ турски пароходъ, който щъше да отнесе за Цариградъ последните турски команди и материали, събрани изъ цѣла Добруджа!

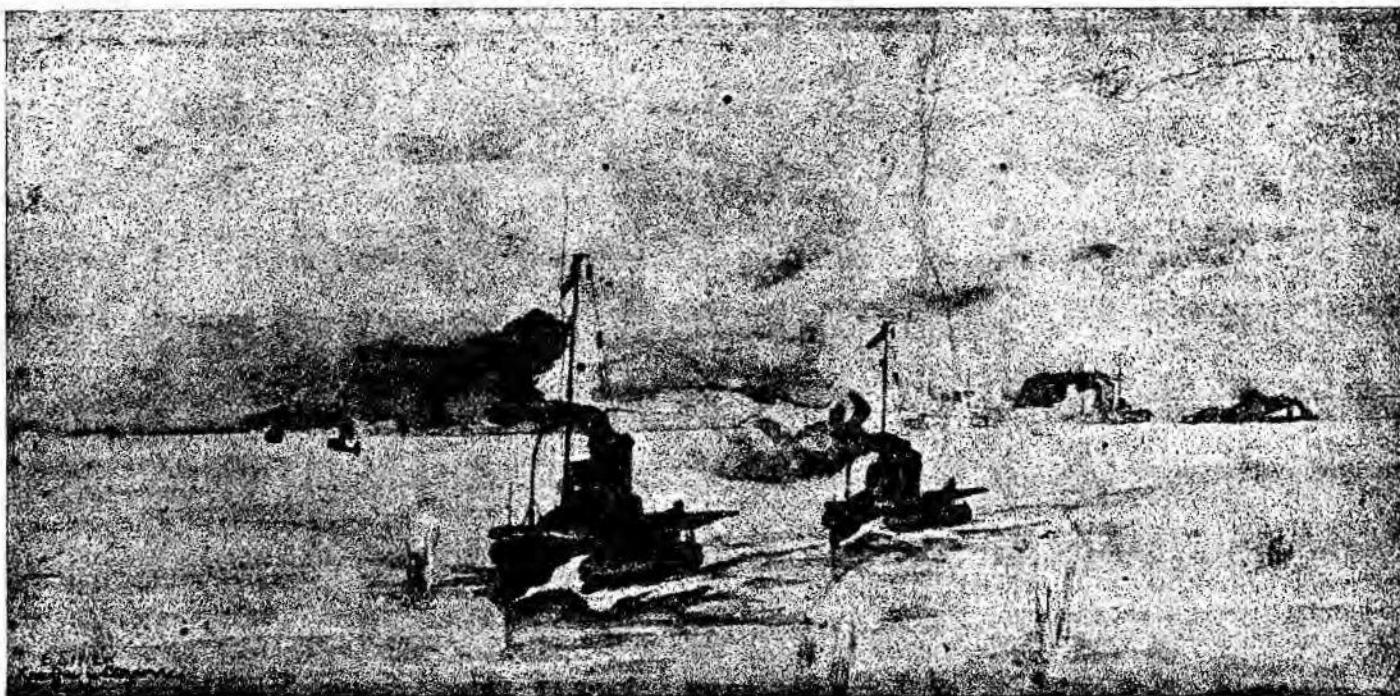
И тукъ се чувствуваше атмосфера на неизвестността. Нѣщо смѣтно, неустановено и тревожно се чувствуваше навсъкъде. Това продължи до 26 Ноември с. г.

Презъ този ден пристигнаха въ Кюстенджа една рота шотландци, отъ английския оккупационни войски. Още съ пристигането си въ Кюстенджа, единъ английски офицеръ, придруженъ отъ команданта на града—единъ французинъ—подполковникъ, дойдоха въ пристанището и поискаха на командиря на ротата да имъ предаде постовете и цълото пристанище.

На 27 XI., въ изпълнение на заповѣдта отъ свое началство, ротния командиръ, мълчаливо и тихо, съ дълбока скръб въ душата предаде постовете единъ следъ другъ, смѣняйки българските часови—моряци съ английски такива. Късно вечерът ротата бъде събрана и готова за пътъ. Тихо и безъзвънно, всрѣдъ ропота на есенния дъждъ, късно презъ ношта, биде свалена и българскиятъ трицветъ надъ входа на пристанището.

Същата нощъ, ротата се натовари въ трена и тръгна обратно въ Варна, където пристигна на 28 Ноември 1918 год.

Т. Цицелковъ.

Първата среща на нашите торпедоносци „Смѣли“ и „Храбри“ съ турския флотъ на 5 октомври 1912 г. предъ Галата.

14|27. ОКТОМВРИЙ 1915 година.

Нашиятъ прожекторъ бѣ на позиция на носъ „Галата“.

Часовоятъ—наблюдателъ месъбужда и нѣкакъ неспокойно ми долага, че на хоризонта се вижда пушекъ.

Веднага скачамъ, наглачамъ зрителната трѣба и я насочвамъ къмъ хоризонта.

Зазоряваше се. Пурпурна заря обагряше хоризонта на изтокъ. Морето, като огледало, отразяваше огнено червенитъ облаци що се редѣха надъ него.

Взiramъ се презъ трѣбата и виждамъ димъ отъ много димни трѣби, отъ много кораби и то противникови — руски. Гледамъ и се очудвамъ! Та това е цѣла ескадра въ боенъ редъ, която се направлява къмъ насъ? Картина колкото изненадваща, толкова и ясна, за да нѣма нужда да се размишлява. Бѣрзо давамъ нареддане за пълна маскировка. За кжко време всичко бѣ готово. Часть отъ обслужата се за-слони въ єдинствения окопъ, а другата отиде въ близкия уврагъ. За противниковото око, по фронта и отъ въздуха, прожектора съ цѣлати си обслуги бѣ невидимъ — скритъ.

Зачу се шумъ отъ хвърчило, идящо отъ къмъ изтокъ, което скоро започна да се вие надъ насъ, подобно на орелъ.

Всички чувствахме, че нѣщо ще става, но какво; още не можехме да си дадемъ смѣтка.

Презъ деня нашето участие въ защитата на брѣга и на Варна не можеше да бѫде друго, освенъ да бѫдемъ безвомощни зрители. Но при такъвъ мощнъ врагъ и другътъ брѣгови срѣдства за защита,

не можеха да измѣнятъ зата сѫдба що очакваше града и неговите защитници.

Надеждата, и при това единствена за разгонване нахалния врагъ, бѣ въ двата подводника.

Нетърпението и безпокойството които бѣха обзели всички ни още въ началото на появяването на ескадрата, все по-вече се усилваха. Минутите ни се струваха часове, а часовете — едва се изтрайваха, тѣй безконечни бѣха.

Едното хвърчило се отдалечи, дойде друго, което презъ цѣлото време на бомбардировката продължи да лети надъ насъ.

Между това наблюдавахъ презъ зрителната трѣба наблизаването на ескадрата, предшествувана отъ миночистачи. Наближиха доста — може би къмъ 20 км. до брѣга, тя започна престрояванията си за замане позиция. Ясно се очертаваха линейните кораби (броненосците), чийто 30·5 см. ордия съ високо вдигнати дула, сочеха по насъ. Разбра се, че противникътъ намѣрява да ни бомбардира, а следъ това какво мисли да прави, Богъ знае.

Часа наблюдаваше 9. Отъ ранни зори да си на щрекъ съ изпънати до болка нерви, да стоишъ при това въ положение на безпомощенъ зрителъ предъ тия страховити чудовища, способни въ кжко време да превърнатъ всичко въ прахъ и пухъ, не бѣ никакъ приятно.

Както материалната часть, така и обслужата на прожектора бѣха оставени на собственната имъ сѫдба.

Мислѣхъ си, ако противникътъ открие прожектора, сигурно не ще ни прости. Да можехме поне за куражъ, ей така, да му отправимъ съ нѣщо си нѣкой и другъ „Поздравъ“ — и това не можехме.

За мигъ проблесна една ордайна кула отъ звелитъ позиция броненосци. Секунда, две, три... цѣль вѣкъ изтече въ напрегнато очакване на снаряда. Най-сетне, два гейзера изригнаха предъ прожектора на 200 м. въ морето и въ сѫщия мигъ два страшни трясъка заглушиха въздуха. Това бѣ наистина не-приятна изненада. Та първо съ насъ ли започватъ? За моментъ хвърлихъ погледъ къмъ обслужата, която се бѣ заслонила въ уврага. Въпрѣки всичката страховитост на момента, не можахъ да не избухна въ смѣхъ, който зарази и другите които бѣха около менъ въ окопа, при вида на намѣрилътъ убежище въ уврага, скрили се въ избуилата есенна коприва и съ ржцетъ си, като къртици ровящи земята, за да се скриятъ въ нея. А това бѣха мжже надъ 30 години.

Комичното положение въ което бѣха изпаднали тия, иначе добри синове на Отечество, подъ влиянието на инстинкта за самостъхранение, не се подава на описание.

Една тогава разбрѣхъ каква сила представява чувството за самостъхранение въ човѣка. Попадне ли човѣкъ подъ чеговото влияние — загубенъ е, всѣкаквътъ разсаждъкъ изчезва.

Замомечътъ отвлѣченото ми внима-
ние по започващата бомбардиров-
ка, бѣ отново привлечено стъ вто-

ри залпъ. Пакъ очакване на снаряди, които този път профучаха надъ насъ, безъ да видя къде паднаха.

Извънъ всъкъ съмнение бѣ, че ние, казано по артилерийски, бѣхме хванати въ вилка. Значи сѫдбата отредила ние да бѫдемъ първата жертва. Нека бѫде така. Призовани да бранимъ отечеството и ние на свой редъ ще станемъ жертва на дълга. Нали смъртъта за отечеството е сладка. . . .

Ето и третия залпъ. Сигурно този път снарядите ще паднатъ въ цельта сиречъ, по насъ — по прожектора. Дяволъ да го вземе! Нима ни откриха, въпрѣки старателното ни замаскиране? Нима сметолкова страшни, че първо съ насъ започва врагътъ? Значи нашиятъ прожекторъ представлява известна бойнастостъ? Това извънредно внимание не може освенъ да ни ласкае, но изглежда, че твърде скъпоще го заплатимъ. Чудно наистина! Батареи като 24 см. и други ней цодобни, цѣлия флотски районъ съ кораби, магазии и пр., такиви хубавици достойни за вниманието на единъ мощенъ противникъ, сѫ така грубо пренебрегнати. А нашия, нищо и никакъвъ прожекторъ и при това денемъ, който въ нищо не може да попрѣчи на намѣренията на врага, той именно е удостоенъ съ голѣмата честь, да бѫде първи отъ набелязаниятъ цели. Тия мисли, едно следъ другъ съ свѣткавична бързина преминаваха презъ главата ми очаквайки падането на страшните малачета, които навѣрно този път

ще помѣтатъ и прожекторъ, и обслуга и всичко наоколо. Всичко е вече свършено си мислѣхъ. Да става най-сетне каквото ще, само по-скоро и . . . страшенъ, адски тресъкъ разтърси всичко. Почувствувахъ, че падамъ и губя равновесие, но все пакъ успѣхъ да се подпра и се задържа. Въ този моментъ малко отъ лѣво и на-задъ, изригнаха подобни на вулканъ два облака гъсть черенъ димъ, отъ които излитнаха желѣзо, камъни и дървета. За мигъ, всички които бѣхме въ окола се свихме на дъното му и съ затаенъ дъхъ чакахме. Следъ като всичко утихна, изправямъ се боязливо и виждамъ да зѣять две грамдни ями и до тѣхъ катурнатото тѣло на ордие отъ фалшивата батарея. А тя бѣ поставена надъ насъ съ цель да заблуди противника.

Сега вече си обяснихъ, че не нашия прожекторъ, а фалшивата батарея е била целтъта на неприятелската артилерийска стрелба.

Следъ това, успокоенъ до известна степень, но съ „накърнено честолюбие“, че не прожекторъ, а батареята, макаръ и фалшива е привлѣка вниманието на противника, продължихъ да наблюдавамъ по-нататъшната стрелба, която продължи все по сѫщата цель и около която паднаха близъ къмъ 40 снаряда 30/5 с. м.

Подиръ това стрелбата се пренесе къмъ флотския районъ на града.

Тъкмо въ разгара на стрелбата, съвършенно неочеквано, виждамъ пренасянето на артилерийския

огънь около самите кораби. Въ този моментъ, морето представяше чудна картина! Безброй фонтани тусе издигаха ту изчезваха. Между тѣхъ обаче ясно се видѣ предъ единъ отъ броненосците воденъ стълъб — взривъ на торпедо. Урал... се провикнаха съ всички си гласъ, подетъ отъ цѣната обслуга наскочиала надъ окопа и надъ уврага. Викахме до раздиране, но най-много викахъ тия, лицата на които бѣха се зачервили като сѫщински божури, пламнали отъ копривата която ги бѣ нажулила и срѣдъ която се бѣха сврѣли при първия гръмъ на падналите предъ прожектора снаряди.

Веднага следъ торпедния взривъ, ескадрата започна бързо да се отегля и въ късъ време се отдалечи навътре въ морето.

Така безславно за врага завърши бомбардирането на Варна на 14. октомври 1915 год.

Една ескадра състояща се отъ 26 кораба съ 204 ордия и нѣколко хвърчила, бѣ обръната въ бѣгство само отъ два подводника.

За тоя героиченъ подвигъ на подводниците, дължимъ всички българи обща признателностъ, а най-вече варненци.

Но запитваме ли се, при втори 14. октомври, който не само че е възможенъ, а може би е твърде близъкъ, съ какво тогава ще защитимъ Варна и китнитѣ бръгове на отечеството ни, когато ни липсватъ чародейци — подводниците?

В. И. Д.

СТАРИТЕ БЪЛГАРИ — МОРЯЦИ. —

строятъ още 25 военни кораби, които сѫ водили борба срещу венецианския флотъ, който тогава бранилъ Цариградъ.

По-късно, къмъ 1348 г. презъ време на Иванъ Александъръ, деспотътъ Баликъ и после неговиятъ наследникъ Добротичъ, полуавтономно сѫ управявали цѣлата Добруджа съ крепости Емона (Емине), Козекъ, Калачерка и Галата. Добротичъ, който схващашъ много добре значението на морето, създадъл и организиралъ силенъ флотъ, за да се бори даже и съ генуезците, които владѣели цѣлия Кримски полуостровъ и сѫ имали крепости по цѣлото Черноморско крайбръдие и сѫ били известни моряци. Неговиятъ флотъ се е явявалъ чакъ предъ Трапезундъ, за да наложи волята си на тогавашните византийски царе. Черноморското ни крайбръдие е било арена на жестоки борби и истрѣблени. Въ борбите за завладяване на черноморските ни

крепости, нашите предѣди искусно сѫ действали по море, както и по суза. Отбивали сѫ множество морски нападения и сѫумирали, за да спасятъ бръговете си и Отечеството си.

Отъ всичко това виждаме, че старите българи съ своя флотъ сѫ вършили подвизи на море, предприемали сѫ далечни плавания, здравели сѫ страхъ на съседите си. Но това, все пакъ ще кажемъ, че сѫ били случайни прояви.

Българинъ е билъ и може да бѫде храбъръ и славенъ Морякъ, достоенъ защитникъ на родното си крайбръдие и роднитѣ си бръгове, като това му се наложи въ момента.

Всъка държава, която иска да стъпи на собствени крака, трѣбва да има бръгъ: чрезъ това тя

първа тя добива истинска свобода.

Отъ оскѫдните сведения, които имаме за морските походи и дѣла на старите българи, се вижда, че българинътъ отъ стари времена е кръстосвалъ по Бѣло и Черно морето и по Дунава, че той е предприемалъ смѣли и далечни плавания, каквито сѫ могли да извършватъ най-опитните и смѣли моряци. —

Така презъ царуването на Тервел — 718 г., намѣтайки се въ дѣлата на византийците въ Цариградъ, българите сѫ устроили една морска експедиция за унищожаване на търговията имъ.

Презъ времето на Иванъ Асенъ II-и 1235 год., тогава съюзникъ на епирцитѣ и никейцитѣ, е билъ обсадянъ Цариградъ, владѣнъ отъ латинците, въ която обсада звездно съ гръцкия флотъ сѫ действали и български кораби. При втората обсада, Иванъ Асенъ II, за да усили флота си е заповѣдалъ да се по-

МОРСКИ ВЕСТИ

ВИНОВНОСТЬ ЗА ВОЙНАТА.

Италианският министър Джулити, който на времето си състично работи за влизането на Италия във войната, пише въ своята книга „Ла Вижилията“ на стр. 112/113: „Май съхващания за виновния за една война, ще се видят, навърно, твърде сръдновъковни и, може би, даже още по-лоши и във всички случаи не ще се никакъ харесатъ напримъръ на г-нъ Уилсонъ или на другите моралисти или демократични и незаинтересовани държавни мъже, които съх седѣли заедно съ него на дипломатическата маса въ Версайль. Меньми се е струвало всъщност вътре съмъшно да се счита, като поводъ и отговорност за избухване на една война нарушаването на нѣкакво право, което никога не е било писано или пъкъ е съществувало само на книга, защото всичките въйни, които съх били водени отъ съществуването на свътта да сега, съх се почвали съ огледъ на политическата положение и на пораждащите се отъ него необходимости, както и поради настоящи или бѫдещи отношения между различните държави и като следствие на едно субективно, напълно практическо оценяване на положението, а съвсемъ не поради нѣкакви си абстрактни, или чисто юридически норми. Споредъ моето скромно сръдновъковно мнение: — Отговорът е за почването на една война този, който я загуби!“

Понеже на база отговорността и виновността за войната съх построени всички онѣзи общопознати политически и економически ограничения и тежести на мирните договори отъ последната война — ясно е, че горецитиралото мнение на именития италиански пържавникъ не ще се много хареса на съвременните политици отъ държавите „победителки“.

Ив. Вариклечковъ.

ФЛОТСКА ЗЛОПОЛУКА

При стамъстно плаване отъ Америка за Хавайските острови, на около 300 мили отъ американския крайбрежия, на височината на Санъ-Диего съх се сблъскали двата контроверпедоносци „Далгренъ“ и „Търбълъ“. Контръ-торпедоносецът „Далгренъ“ е получилъ сериозни повреждения и е трѣбвало, придружаванъ отъ други два кораба, да бѫде веднага изпратенъ въ докъ. Човѣшки загуби е нѣмало.

„Далгренъ“ е единъ отъ новите американски контръ-торпедоносци, съ водоизмѣщение 1190 тона, скорост 35 мили, въоръжение: 4—102 м/м. оръдия, 1 — 76 м/м. противовъздушно оръдие и 12 — 53 с/м. торпедни тръби.

Ив. Вариклечковъ

ТЪРГОВСКИТЪ ФЛОТИ КЪМЪ СРЪДАТА НА 1934 г.

Цѣлиятъ съставъ плавателни сѫдове на свѣтовния търговски флотъ, като се смятатъ кораби отъ 100 бр. р. тона и нагоре, къмъ 1. юли т. г. се състоеше отъ 31,000 параходи, моторни кораби, вѣтродходи и др. кораби безъ двигателна сила, съ общо 65,6 милиона бр. рег. тона, срещу 68 мил. въ края на миналата година. На първо място стои Великобритания и Ирландия съ 17,7 мил. бр. р. т. Въ сравнение съ 1933 г. установява се едно намаление на параходите съ 2,7

бр. р. т.; напротивъ — едно увеличение на моторните кораби съ 404000 бр. р. т. Тонажътъ на вѣтродходите продължилъ спадането си — съ 740,000 презъ изтеклата година. Отбелѣзва се всичко едно общо спадане отъ 23 мил. бр. р. т. За времето отъ срѣдата на 1932 до срѣдата на 1933 г. това спадане е било 1,8 мил. бр. рег. т.

Презъ 1933 г. сѫ показали едно значително увеличение на корабоплаването главно Съветска Русия съ 99,000, Гърция съ 90,000 и Финландия съ 49,000 бр. р. т. Най-голямо намаление на флотите си иматъ Великобритания и Ирландия — съ 996,000, Съединените щати съ 314,000, Италия съ 221,000, Франция съ 214,000, Германия съ 210,000 и Япония съ 185,000 бр. р. т.

Една нагледна представа на търговските флоти въ сражение съ 1914 г. дава следната таблица въ 1000 бр. р. тона.

ДЪРЖАВИ	Къмъ средата на		Разлика между	
	1914 г.	1934 г.	1914 и 1934 г.	
	въ хиляди	въ бр. р. т.	въ бр. р. т.	проценти
Англия	18892	17630	-1262	-6,7%
Британски васални държ.	1632	2976	+1346	+82,5%
Германия	5135	3680	-1455	-28,3%
Гърция	821	1507	+686	+82,6%
Дания	770	1101	+331	+43%
Испания	884	1164	+280	+31,7%
Италия	1430	2875	+1445	+101%
Нидерландия	1472	2612	+1140	+77,5%
Норвегия	1957	3980	+2023	+103,4%
Съединените щати	4287	12203	+8016	+187%
Франция	1922	3260	+1338	+69,6%
Швеция	1015	1597	+582	+57,3%
Япония	1708	4073	+2365	+138,5%
Други държави	3479	5593	+2119	+60,9%
Всичко .	45403	64358	+18954	+41,8%

Отъ тая таблица се вижда че отъ 1914 г. свѣтовниятъ търговски флотъ се е увеличилъ съ 41,7% т. е. съ около 19 мил. бр. р. т. Великобританията дѣлъ отъ параходи и моторни кораби отъ 1914 г. до сега отъ 41,6% е спадналъ на 27,4%. Тая на Германия отъ 11,3% на 5,7%.

Катато дѣловете на другите важни морски държави съ се увеличили въ С. А. Щ. отъ 45 на 152%, въ Япония отъ 3,8 на 6,3%, въ Норвегия отъ 4,3 на 6,2%, въ Франция отъ 4,2 на 5,1%, въ Италия отъ 3,1% на 4,5% и въ Нидерландия отъ 3,2% на 4,1%.

Въстроходството е твърде нама-
лело и сега остава едва 2% отъ
цѣлия свѣтовенъ тонажъ. Най-го-
льмитѣ въстроходи на брой около
11 иматъ отъ 3000—3400 кт.

Твърде чувствително е станало уве-
личаване числото на моторните
кораби, които презъ 1914 г. сѫ има-
ли общъ тонажъ 220000 бр. р. т., сега
надминава 670000 бр. р. т. Най-много
моторни кораби има Норвегия, Да-
ния и Швеция.

Турбинните кораби сѫщо сѫ да-
ли едно значително увеличение.
Само парадите отбелязватъ едно
намаление съ 2'500000 бр. р. т.

Риболовни кораби, влекачи, спаси-
телни кораби, кабелопоставачи
изобщо кораби, незаети съ тран-
спортъ на стоки иматъ около
1'500000 бр. р. т.

По вида на горивото, общо взето
употрѣбяватъ вжгища 51·6%, теч-
но гориво 30·3%, моторни 16·1% и
въстроходи — 2%.

Най-употрѣбявания тонажъ на ко-
рабите е между 4000—6000 р. т. Съ
такъвъ тонажъ кораби има 17'700000
р. т. около 27·6% отъ цѣлия тонажъ.

10·4% съставятъ кораби постро-
ени въ последните 5 години.

8926 кораби сѫ постари отъ 35 г.

Тонажъта на бракуваниятъ кораби
за последните 10 години възлиза
на 10·300000 бр. р. т. което съответ-
ства на 1·6% годишно изваждане
отъ строя.

Загубите отъ корабокрушенията сѫ
достигнали за сѫщия периодъ око-
ло 4,000,000 бр. р. т. Годишно се губи
отъ корабокрушение 0·58%, за
последната година, а презъ 1913—
1914 г. този процентъ е билъ 1·17%.

Приблизителната общата стойност
на цѣлия този корабенъ паркъ въз-
лиза на около 1000 милиарда.

За куриозъ ще направимъ едно
малко сравнение за да се види
въ какво състояние се намира Бъл-
гария по отношение на другите
страни.

Отъ общия тонажъ на свѣта и
неговата стойност, на земенъ жи-
тель се пада — 80 кг. отъ корабното
водоизмѣстване и по 500 лв.
стойностъ на корабенъ инвентаръ
България е подъ тая норма нѣколко
пъти, което прави 3·5 кг. то-
нажъ и 50 лв. стойностъ.

М. Остревъ

**Владението на морето води къмъ
владение на свѣта. Народъ кой-
то владѣе морето, владѣе**

2/3 отъ свѣта.

ХРОНИКА

На 1 ноември въ Варна се отпра-
звува тържествено денътъ на бу-
дителите отъ учащата се младежъ
и граждансътъ: Молебенътъ се
отслужи отъ Н. В. П. митрополитъ
Симеонъ. Следъ молебена Н-ка на
гернисона поздрави учащите се, а
учителътъ Ем. Мутафовъ държа
прочувствена речь за значението на
празника. Следъ това всички учи-
лища на чело съ своите учители
манифицираха презъ града.

На 3 ноември вечертьта се състоя-
заря съ церемонии за падналите
приморци и моряци презъ войните
за родината.

На 4 ноември се отпразнува бойния
празникъ на частите отъ Варнен-
ския гарнизонъ. Отслужи се моле-
бенъ при държавната църква
отъ Н. В. П. Митрополитъ Симеонъ.
Следъ молебена се произведе па-
радъ на частите. На молебена и парадъ
присъстваха Т. В. Царя и Царицата,
Н. В. Князъ Кирилъ и Т. В. Княгиня
Евдокия и Надежда и Херцогъ
Бютемберски. Парада го
прие Н. В. Царътъ.

Следъ парада частите на гарни-
зона и учениците отъ всички учи-
лища манифицираха изъ града.

Т. В. Царътъ и Царицата бѣха
бурно акламирани отъ военните
части, учащата се младежъ и гра-
жданите.

На 12 т. м. Н. В. Царя посети ка-
зармите на 8-ма пех. приморска
дружина. Следъ като обиколи всички
помѣщения и постройки въ район-
на на казармите, Н. В. Царя поздрави
войниците, които му отговаряха
въторжено и съ громко ура.

Къмъ 13 часа Н. В. напуска ка-
зармения районъ, изпратенъ съ ура
отъ войските и мнозинство гражда-
ни отъ съседните квартали.

На 13 т. м. Н. В. Царя посети и
флотски казарми посрещнатъ отъ
Н-ка на Морската и Дунавска По-
лицейска частъ — Ив. Вариклечковъ,
Н. В. обходи и отъ близо се за-
позна съ ремонта който се извър-
шва по настоящемъ на торпедоно-
сецъ „Дръзки“, следъ което посети
и останалите торпедоносци и дру-
ги кораби.

Н. В. обходи различните жилищни
помѣщения, работилници и други
помѣщения, придружаванъ отъ Н-ка
Вариклечковъ, който му даваше при
случай необходимите обяснения.

Къмъ 12 ч. и 30 м. Н. В. следъ
кратъкъ разговоръ съ придружа-
ващите го офицери, напусна флот-
ския районъ съ своята нова мотор-
на лодка „Надежда“ изпратенъ съ
нескончаемо и бурно ура отъ брѣ-
говите части и корабите.

На 14 ноември т. г. въ Варненско-
то пристанище се заковти италиан-
ски водолѣтъ И. Ажилъ. Водолѣ-
тътъ е отъ типа за далечно разуз-
наване и има следните данни:

Единъ триклинеръ винъ движень-
те отъ моторъ съ 750 конски сили мо-
щностъ. Развива най-голяма скрость
260 км. въ часъ, а економиченъ
ходъ 220 км. въ часъ; качва се
5000 м. за 40 м. Моторътъ е система
Изото Фрасини — сѫщия както
на ескадрата на Генералъ Балбо,
която посети Варна преди нѣколко
години. Районъ на действие на апа-
рата — 32 часа престояване въ въз-
духа безъ да каца. Има полезенъ
товаръ 2500 кгр. отъ които 2000
кгр. бомби При пъленъ товаръ мо-
же да извѣрши единъ боенъ полѣтъ
съ изпълнение на бойна задача на
разстояние 300 км. Въ срѣженъ е
съ три картечници — една на носа,
една на кърмата и една двуцевна
на горнатъ площадка. Крилата на
апарата сѫ приспособени като ре-
зервуари за гориво. За далечни по-
лети има и два запасни резервуари
въ тѣлото, които сѫ подвижни и се
взиматъ споредъ нуждата.

За далечна сврѣзка притежава
единъ радиоапаратъ съ районъ на
действие 2500 км., работящъ съ дъл-
ги и къси (до 35 см.) вълни. Радио-
апаратътъ е най-нова система, по-
строена отъ авиаторъ — инженеръ
Дзаппа, които сега пътува съ водолѣта.

Обслугата на хвърчило за воен-
но време е 7 човѣка, а за мирно
време 4 човѣка: 2 пилоти (единиятъ
наблюдателъ), 1 механикъ и 1 ра-
диомеханикъ.

Сѫщото хвърчило е което би свѣ-
товия рекордъ на далечина 4250
км. безъ кацане, като тръгна отъ
Триестъ и стигна до Масауа въ
Еритрея. Сега е на връщане отъ
Масауа съ маршрутъ италианските
острови въ Егейско море (Додека-
неза), Цариградъ, Одеса, Варна,
отива въ Кюстенджа.

Въ Одеса сѫ правени демонстра-
ции, съ по-далечно намерение —
продажба водолѣти на Русия.

По сведения, въ Кюстенджа една
комисия ще прави изпитания съ водолѣ-
тъта съ цель покупка на такива за
ромънската авиация.

Тия самолѣти струватъ 700 хиляди
лири или 5 милиона бѣл. лева.

На 15 т. м. въ Варненското приста-
нище водолѣтътъ бѣ посетенъ отъ
Н. В. Царя и офицерите отъ Гар-
низона.

ПОЩА

Всичко относящо се до вестника
да се изпраща до управлението на
Морската Полиц. Служба — Варна.